

En analyse af anvendelsesområdet for falsk anklage mod polititjenestemænd efter straffelovens § 164

False accusations against police officers according to section 164
of the Danish criminal code

Kandidatafhandling cand.jur 2021

Lasse Gravholt Jensen

Vejleder: Lene Wachter Lentz

Abstract

This master's thesis examines false accusations against police officers according to section 164 of the Danish criminal code.

The wording of section 164 is as follows: *any person who gives incorrect information to a public authority with the intent that an innocent person will thereby be charged with, convicted of or subjected to a penal sanction for a criminal offence is sentenced to imprisonment for a term not exceeding six years.*

The latest written judgement using section 164 in a case involving a falsely accused police officer is more than eight years old.

To begin the analysis the thesis examines the objective and subjective requirements for the usage of section 164 in general. It then goes on to examine and analyze the specific case-law of false accusations against police officers. A comparison is then made with the case-law from section 164 cases which does not involve police officers. The purpose of this analysis is to determine what differences there are in the usage of section 164 specific to cases relating to police officers.

The result of this analysis shows, in general, that the standard of proof in cases of false accusations against police officers is very high. This coupled with the lack of recent written judgements seems to indicate that section 164 is not used often in practice in cases of false accusations against police officers. It is then necessary to further examine whether this is the result of lack of police reports or an unwillingness of the public prosecutor's office to issue indictments against the accusers.

A section 164 case usually starts out as a police report accusing someone of a criminal conduct. The Danish Independent Police Complaints Authority handles investigations of criminal cases and cases of misconduct against police officers. It is therefore relevant to include cases decided by the Police Complaints Authority to further examine how the cases are decided and compare the results to the standard of proof used in criminal cases.

In some cases, the Police Complaints Authority found the accusations to be completely unfounded and dismissed the police report and subsequently the public prosecutor's office indicted the accuser according to section 164. This was generally the case if the facts clearly demonstrated that the accusations were false. On the other hand, there were also several examples of serious accusations where the public prosecutor's office decided not to indict the accuser.

On this basis it can be concluded that the usage of section 164 is very complicated. It is necessary to protect the individual rights of someone who is falsely accused, and it is equally important in a democracy to have a well-functioning authority which handles complaints against police officers, where the citizen is not afraid of reprisals when he or she suspects a police officer of criminal conduct.

It is however also necessary to protect police officers, who due to the special nature of their job, is at higher risk of disciplinary sanctions when interacting with citizens compared to other professional groups. These two issues can be seen as conflicting interests and as such the law must provide adequate protection for both parties.

Indhold

1. Indledning.....	5
1.1 Problemstillingen.....	5
1.2 Problemformulering.....	6
1.3 Afgrænsning.....	6
1.4 Metode.....	7
1.4.1 Retskilder.....	7
1.5 Specialets struktur.....	9
2. Falsk anklage.....	10
2.1 Betingelser.....	10
2.1.1 Urigtige oplysninger.....	10
2.1.2 Den uskyldiges identitet.....	11
2.1.3 Begrebet offentlig myndighed.....	12
2.1.4 Forsæt.....	13
2.2 Beskyttelsesinteresse.....	14
2.3 Modanklage.....	15
2.4 Straffelovens § 164 a.....	16
3. Retspraksis.....	18
3.1 Falsk anklage mod polititjenestemænd.....	18
3.1.1 Omfattende bevisførelse.....	18
3.1.2 Påstand mod påstand.....	23
3.1.3 Tekniske beviser.....	25
3.2 Delkonklusion.....	26
3.3 Falsk anklage generelt.....	26
3.3.1 Omfattende bevisførelse.....	27
3.3.2 Færdselssager.....	28
3.4 Delkonklusion.....	31
4. Klager over politiet.....	32
4.1 Indledning.....	32
4.2 Klagesystemet 1996.....	32
4.3 Den Uafhængige Politiklagemyndighed.....	33
4.4 Formkrav.....	34
4.5 Klagesagens gang og selvinkrimination.....	35
5. Administrativ praksis.....	38

5.1 Bevisvurderingen i en klagesag	38
5.2 Påstand mod påstand	39
5.3 Åbenlyst grundløs	39
5.4 Opportunistisk anmeldelse.....	41
5.5 Modanmeldelse, ej tiltale	43
5.6 Manglende forklaring	45
5.7 Prioriteringen af straffe- og klagesager	46
5.8 Delkonklusion	49
6. Forholdet til EMRK.....	50
6.1 Historie	50
6.2 Formål.....	50
6.3 Artikel 3 – Forbud mod tortur	51
6.4 Artikel 6 – Ret til retfærdig rettergang.....	51
6.5 Artikel 10 – Retten til ytrings- og informationsfrihed	53
7. Konklusion	56
8. Perspektivering.....	58
8.1 Flere anmeldelser	58
8.2 Kropskameraer	58
8.3 Øget opmærksomhed.....	60
8.4 Status ultimo november 2021	61
9. Litteraturliste	62

1. Indledning

1.1 Problemstillingen

Falsk anklage indebærer at en person afgiver urigtige oplysninger til en offentlig myndighed med forsæt til at uskyldig derved bliver sigtet eller undergivet strafferetlig retsfølge. En falsk anklage kan derfor være årsag til at domstolene træffer en forkert afgørelse. Det kan i yderste konsekvens betyde, at en uskyldig kommer til at afsone en straf for en forbrydelse, som han ikke har begået. Falsk anklage er strafbart efter straffelovens § 164, stk. 1.

En person der er tiltalt for at have begået vold mod en polititjenestemand, kan påvirke straffesagens gang ved fremsætte en falsk anklage. Det kan ske ved at den tiltalte beskylder polititjenestemanden for overdreven magtanvendelse. Den falske anklage kan føre til en klagesag mod polititjenestemanden eller en efterforskning for strafbart forhold.

I det tilfælde, hvor der både verserer en straffesag og en klagesag vedrørende den samme hændelse, opstår der et spørgsmål om prioriteringen af sagerne. I praksis bliver straffesagen behandlet først, og klagesagen sat i bero. I den forbindelse bortfalder polititjenestemandens vidnepligt henset til forbuddet mod selvinkriminering. Anklagemyndigheden mister derved et centralt vidne i straffesagen mod borgeren.

Den problematik rejser spørgsmålet om hvorvidt klagesystemet kan misbruges ved brug af falske anmeldelser. En sådan anklage kan være med til at lede til en frifindelse eller strafnedsættelse på grund af sagens varighed.

Viser det sig efter endt klagebehandling, at anklagen var grundløs, bør det overvejes om der skal indgives en modanmeldelse for falsk anklage.

I rets- og administrativ praksis kan der spores en tilbageholdenhed mod at rejse i tiltale for falsk anklage i sager, hvor anmeldelsen mod polititjenestemanden har vist sig at være grundløs.

Det kan eventuelt skyldes, at anklagemyndigheden ikke ønsker at give det indtryk, at systemet hævner sig på personer der klager over politiet.

Det medfører at der er en usikkerhed om anvendelsesområdet for straffelovens § 164 i sager om falsk anklage mod polititjenestemænd.

1.2 Problemformulering

Med specialet ønskes følgende problemformulering besvaret: Hvordan anvendes straffelovens § 164 i praksis i sager om falsk anklage mod polititjenestemænd?

På baggrund af problemformuleringen er det nødvendigt at analysere af anvendelsesområdet for falsk anklage mod polititjenestemænd efter straffelovens § 164.

1.3 Afgrænsning

Straffelovens kapitel 17 indeholder bestemmelser om falsk forklaring for retten (§§ 158-160), falsk erklæring (§§ 161-163), falsk anklage og anmeldelse (§§ 164-165) og undladelse af at oplyse om omstændigheder der peger på en dømt eller sigtets uskyld (§ 164a).

I specialet behandles problemstillingen vedrørende falsk anklage mod polititjenestemænd efter straffelovens § 164, stk. 1. Bestemmelsens stk. 2 om bevisforvanskning og stk. 3 om falsk selvanmeldelse og falsk anmeldelse med samtykke, er ikke relevant, og behandles derfor ikke.

Falsk anmeldelse efter § 165 angår typisk forsikringsbedrageri og bombetrusler. I forhold til falsk anklage er den falske anmeldelse ikke rettet mod en bestemt person, og er derfor ikke videre relevant for specialets problemformulering.

Det bør indledningsvis bemærkes, at i specialet bruges begreberne anklage og anmeldelse ombytteligt. Det skyldes at en falsk anklage typisk fremsættes i en anmeldelse. Det vil sige, at når begrebet anmeldelse anvendes, er der ikke tale om en falsk anmeldelse efter § 165, men at den falske anklage efter straffelovens § 164, stk. 1, er fremsat i en anmeldelse til politiet.

I det tilfælde hvor en falsk anklage sker i retten er gerningsindholdet i både § 158, stk. 1 og § 164, stk. 1 realiseret. I den forbindelse er det mest almindeligt, at § 158 bliver absorberet.¹

Bestemmelserne om falsk erklæring er ikke relevant i forhold til problemstillingen, og behandles derfor ikke.

Efter § 164a er det strafbart at undlade, at oplyse om omstændigheder der bestemt taler for en dømt eller sigtets uskyld. Bestemmelsen kan give anledning til nogle spørgsmål angående forsvarerens vejledning af klienten, og behandles derfor kort.

I medfør af princippet om offentlighed i retsplejen, kan en falsk anmeldelse komme til offentlighedens kendskab. I den forbindelse kan der potentielt foreligge en selvstændig krænkelse af straffelovens § 267 om injurier. Den problemstilling er ikke relevant, og behandles derfor ikke.

¹ Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens specielle del, 6. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2016, s. 321

1.4 Metode

Til besvarelse af specialets problemformulering anvendes den retsdogmatiske metode til at analysere og beskrive gældende ret. Carsten Munk-Hansen skriver om den retsdogmatiske metode at »overordnet er formålet med analysen at finde ny viden om gældende ret gennem en systematisk, metodisk og transparent virksomhed«. ² Der kan sondres til den juridiske metode, som anvendes i praksis til at tage stilling til et konkret retligt problem.

I den retsdogmatiske metode beskrives, systematiseres, fortolkes og analyseres retskilder til at finde den gældende ret.

Der anvendes som indgangsvinkel en objektiv ordlydsfortolkning. Ved denne type fortolkning forstås en naturlig sproglig forståelse, hvor fortolkeren ikke støtter sig på lovforarbejderne. ³ I det omfang hvor en objektiv fortolkning ikke er tilstrækkelig anvendes i stedet en subjektiv formålsfortolkning. Den subjektive fortolkning beskrives som »en fortolkning ud fra lovgivers hensigt med de fortolkede regler. Dette støtter sig på lovens forarbejder og undertiden eventuelle efterarbejder til den fortolkede lov«. ⁴

I specialet behandles kort en række retspolitiske betragtninger, hvilket typisk beskrives som retten som den bør være (de lege ferenda) i modsætning til retten som den er (de lege lata).

Ifølge den traditionelle nordiske retskildeteori kan retskilderne inddeles hierarkisk i fire grupper. Den skrevne retskilde er loven. De uskrevne retskilder er retspraksis, sædvanen og forholdets natur. ⁵ I Retsvidenskabsteori er Carsten Munk-Hansen kritisk over for konceptet om retskildehierarki, og stiller spørgsmålstegn ved om konceptet bidrager med noget meningsfuldt. ⁶

1.4.1 Retskilder

I specialet anvendes den relevante lovgivning, retspraksis, administrativ praksis fra Rigsadvokaten og Den Uafhængige Politiklagemyndighed, betænkninger og beretninger fra Folketingets Ombudsmand.

Den konkrete lovgivning der anvendes er straffeloven. Specialet behandler falske anklager efter straffelovens § 164, stk. 1, og derfor er hovedområdet retspraksis og administrativ praksis. I mindre omfang beskrives Den Uafhængige Politiklagemyndighed, hvilket er reguleret i retsplejelovens kapitel 99 b og 99 c.

I specialet perspektiveres falske anklager til retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention indgår derfor også.

De domme der behandles, er inkluderet på baggrund af et kriterie for deres præjudikatsværdi. Ved præjudikat forstås en dom, der danner præcedens, og derfor har betydning for fremtidige

² Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018, s. 204.

³ Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018, s. 303 f.

⁴ Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018, s. 299.

⁵ Carsten Munk-Hansen, Den juridiske løsning, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2017, s. 16.

⁶ Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018, s. 383 f.

afgørelser. En doms præjudikatsværdi vurderes på baggrund af flere faktorer. En dom fra højesteret vil have større præjudikatsværdi end en dom fra landsretten. En nyere dom vil som udgangspunkt have større præjudikatsværdi end en ældre dom. Det er også af betydning for præjudikatsværdien, hvorvidt dommen drejer sig om et begrænset område, eller er af mere generel karakter. En anden faktor er om dommen er afsagt med dissens.

I den forbindelse bør det bemærkes, at der i specialet behandles en del ældre retspraksis. Der kan derfor stilles spørgsmålstegn ved deres præjudikatsværdi. Det er tidligere beskrevet i indledningen, at retspraksis på området for falske anklage mod polititjenestemænd er forholdsvis begrænset, og at den seneste dom er fra 2013. De ældre domme er derfor stadig relevante i forbindelse med at finde gældende ret.

Lovforarbejder og efterarbejder er ikke en retskilde, men er ofte en central kilde til fortolkning af loven. Det betyder at forarbejder er ikke bindende for domstolene. I specialet bruges forarbejder derfor alene som fortolkningsbidrag.

Administrativ praksis udgør ikke en retskilde i klassisk forstand. I forvaltningsretten er administrativ praksis imidlertid, som udgangspunkt, bindende henset til indretningshensyn og lighedshensyn. Administrativ praksis er ikke bindende for domstolene, men i praksis er domstolene tilbageholdende med at tilsidesætte forvaltningsmyndighedernes konkrete skøn.⁷

Folketingets Ombudsmand afgiver årlige beretninger, hvorfra relevant praksis indgår i specialet. Der kan opstå tvivl om ombudsmandens udtalelser skal anses for en selvstændig retskilde. I praksis følger forvaltningsmyndigheder, som regel altid, ombudsmandens afgørelser. Domstolene er imidlertid ikke bundet af ombudsmandens afgørelser, jævnfør princippet om domstolenes funktionelle uafhængighed i Grundlovens § 64, stk. 1, 1. pkt. I praksis er der eksempler på at domstolene ikke følger ombudsmandens indstillinger.⁸

Folketingets Ombudsmands kompetence omfatter alle dele af den offentlige forvaltning, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, 1. pkt. Begrebet offentlig forvaltning skal i den sammenhæng forstås som det samme anvendelsesområde som der findes i forvaltningslovens § 1, stk. 1. Ombudsmanden er i udøvelsen af sit hverv uafhængig, jf. ombudsmandslovens § 10, stk. 1, 1. pkt.

Retslitteratur udgør ikke en retskilde. Retslitteraturen er et udtryk for forfatterens videnskabelig undersøgelse af et retsområde. Det er muligt at forfatteren inkluderer sine egne subjektive vurderinger, og derfor det er nødvendigt at forholde sig kildekritisk til værket. Retslitteraturens funktion er derfor at tjene til inspiration ved retlig argumentation.⁹ I specialet anvendes retslitteratur til hjælp for fortolkningen.

I specialet anvendes desuden fagbladet Dansk Politi. Et fagblad er hverken en retskilde eller retslitteratur. Fagbladet indeholder interviews med en række personer med professionel baggrund

⁷ Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018, s. 331.

⁸ Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018, s. 334.

⁹ Carsten Munk-Hansen, Den juridiske løsning, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2017, s. 74.

i politi og anklagemyndighed. Selvom der er tale om professionelle aktører er holdningerne subjektive, og det er derfor nødvendigt at forholde sig kritisk til indholdet.

1.5 Specialets struktur

Kapitel 1: Specialets tema og problemstillinger introduceres for læseren. Temaet afgrænses og den anvendte metode beskrives.

Kapitel 2: Straffelovens § 164 analyseres og fortolkes. De konkrete betingelser for anvendelsen af bestemmelsen gennemgås.

Kapitel 3: Retspraksis for straffelovens § 164 beskrives, systematiseres og analyseres. Kapitlet begynder med en gennemgang af retspraksis vedrørende falsk anklage mod polititjenestemænd. Derefter behandles den øvrige retspraksis, og bevisvurderingen i de to kategorier sammenholdes.

Kapitel 4: Den Uafhængige Politiklagemyndigheds rolle og funktion beskrives. Desuden beskrives klagesystemet fra før 2012. Regelsættet om klager mod polititjenestemænd behandles med fokus på særligt relevante problemstillinger herunder forbuddet mod selvinkrimination.

Kapitel 5: Den administrative praksis fra Den Uafhængige Politiklagemyndighed og statsadvokaterne beskrives, systematiseres og analyseres. I kapitlet indgår en analyse af anklagemyndighedens tiltalepraksis og andre relevante problemstillinger, herunder prioriteringen af straffe- og klagesager.

Kapitel 6: Specialets problemformulering perspektiveres til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Kapitel 7: Specialets konklusioner sammenfattes kort.

Kapitel 8: Perspektivering. Retspolitiske overvejelser og mulige løsningsforslag.

2. Falsk anklage

Straffelovens kapitel 17 indeholder bestemmelser der kriminaliserer falsk forklaring (§§ 158-160), falsk erklæring (§§ 161-163) og falsk anklage og anmeldelse (§§ 164-165).

Efter straffelovens § 164, stk. 1 er det strafbart at afgive urigtige oplysninger til en offentlig myndighed med forsæt til at en uskyldig derved bliver sigtet eller undergivet strafferetlig retsfølge. Bestemmelsen beskytter den uskyldigt anklagede mod at blive dømt for en forbrydelse, som han ikke har begået.

Straffelovens § 164, stk. 1 har følgende ordlyd: »Den, der afgiver urigtige oplysninger til en offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, straffes med fængsel indtil 6 år«. Bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd ved Lov 1967-06-09 nr. 248 om ændring i borgerlig straffelov.

Den tidligere ordlyd var »Den, som ved falsk Anklage, Anmeldelse til eller Forklaring for Ret eller Øvrighed eller ved andre Midler søger at bevirke, at en uskyldig sigtes eller dømmes for en strafbar Handling, straffes, hvis denne ikke kan medføre højere Straf end Hæfte i. 3 Maaneder, med Hæfte eller med Fængsel indtil 3 Aar, i andre Tilfælde med Fængsel indtil 6 Aar«, jf. Lov 1930-04-15 nr. 126 borgerlig straffelov.

Der er ikke tilsigtet en ændring af selve anvendelsesområdet for bestemmelsen, men nærmere en sproglig præcisering i overensstemmelse med en utrykt indstilling fra straffelovsrådet af 18. november 1966.¹⁰

Straffelovens kapitel 17 anvendes hyppigt i praksis. I perioden mellem 1. juli 2016 og den 1. juli 2019 var der, ifølge Rigsadvokatens opgørelse, 3443 sigtelser, 2217 tiltaler og 1763 fældende afgørelser i sager om straffelovens §§ 164-165.¹¹

2.1 Betingelser

I dette afsnit behandles de objektive og subjektive krav for anvendelsen af straffelovens § 164, stk. 1.

De objektive og subjektive betingelser for anvendelsen af § 164, stk. 1 er at gerningsmanden skal afgive urigtige oplysninger, til en offentlig myndighed, med forsæt til at en uskyldig bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold.

2.1.1 Urigtige oplysninger

Den første betingelse er at oplysningerne i anmeldelsen skal være urigtige. Den del af gerningsindholdet giver sjældent anledning til problemer. I sagens natur vil en falsk anmeldelse som regel indeholde urigtige oplysninger, og derfor er problemstillingen ikke videre behandlet i

¹⁰ Forslag til Lov om ændringer i borgerlig straffelov, L 124, 28. februar 1967

¹¹ Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 50 f

retspraksis eller den juridiske litteratur. Problemstillingen kan dog illustreres med et eksempel fra administrativ praksis.

I en klagesag¹² blev en bilist standset af en politiassistent for at have overtrådt færdselsloven ved at have kørt for hurtigt på en landevej. Bilisten anmeldte politiassistenten for at have overtrådt den samme bestemmelse i færdselsloven i forbindelse med politiassistentens hastighedsmåling.

Statsadvokaten henlagde sagen og lagde vægt på at betingelserne for udrykningskørsel var opfyldt. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

I det konkrete eksempel kan det antages, at der ikke er afgivet urigtige oplysninger, eftersom politiassistenten nødvendigvis må have kørt en tilsvarende hastighed som bilisten i forbindelse med hastighedsmålingen. Der blev ikke rejst tiltale efter § 164, stk. 1, hvilket formentligt også kan begrundes i forholdets bagatelagtige præg.

2.1.2 Den uskyldiges identitet

Anmeldelsen skal angå en navngiven eller identificerbar person. Det er derfor ikke et krav, at den uskyldige bliver nævnt ved navn. Det er tilstrækkeligt, at der bliver kastet en mistanke på en identificerbar person. Det fremgår af dommen **U.1982.1059/1 Ø**.

En kvinde anmeldte i strid med sandheden en voldtægt. I forbindelse med et restaurationsbesøg, hvor kvinden blev spirituspåvirket, forlod hun restaurationen med en mand, i hvis bil de sammen havde samleje. Kvinden kom sent hjem, og forklarede over for sin samlever, at hun var blevet voldtaget. Samleveren insisterede på at anmelde forholdet til politiet. Kvinden angav ikke et navn, men gav et signalement og bilmærke der kastede mistanke på manden, som kvinden havde været på restauration med. Manden blev samme aften anholdt og sigtet for voldtægt. Kvinden blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1.

En tilsvarende situation forelå i **U.1978.233 Ø**.

En mand var rejst til Odense for at finde en kvinde, som han kunne have samleje med. Kort efter traf han en kvinde, og de aftalte at køre hjem til hendes lejlighed. Han havde ikke nogen intentioner om at betale kvinden, og efterlod derfor hans tegnebog i bilen. Kvinden krævede ham et løb på 100 kroner, men fordi han ingen penge havde, fik kvinden hans bilnøgler i pant. Manden gik herefter til politiet og anmeldte at han under samlejet med kvinden mistede bilnøglerne og sin tegnebog, idet en ukendt person pludselig var kommet ind og stjålet dem. Ved at anmelde en ukendt person blev der kastet en sådan mistanke på kvinden som meddelagtig, at hun blev afhørt af politiet som sigtet. Manden blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1.

Spørgsmålet om den uskyldiges identitet kan give anledning til en kompliceret grænsedragning, hvilket kan ses i **TfK.2020.951/2**.

¹² SA6-2006-321-0280, Rigsadvokatens beretning 2007, s. 83 f

Den tiltalte sendte via SMS en falsk trussel til sig selv med ordlyden »Håber du har tænkt dig om Du blev advaret fine biler du har fuck om har ret Vi smader dig vi se... «.¹³ Den tiltalte anmeldte forholdet til politiet, og udtrykte at han havde mistanke om at truslen havde relation til en voldtægtssag, hvor han var dømt, men som var anket til landsretten. Ved en senere lejlighed forsøgte den tiltalte at sætte ild til sin bil, som dog ikke lykkedes, og i den forbindelse indsendte han en anmeldelse til politiet, hvori han påstod at to maskerede bevæbnede personer havde truet ham med at sætte ild til bilen, hvilket tiltalte igen mente at have relation til den ankede voldtægtsdom.

I forhold til den uskyldiges identitet mente den tiltalte i det første tilfælde, at truslen havde noget med voldtægtssagen at gøre. I det andet tilfælde angik anmeldelsen »to maskerede mænd, at truslerne havde baggrund i en voldtægtssag, og at han ikke vidste, hvem personerne var«. ¹⁴ Der var på den baggrund stor usikkerhed, om hvilken person anmeldelsen angik, og derfor manglede den tiltalte forsæt til, at en navngiven eller identificerbar uskyldig person blev undergivet strafferetlig retsfølge.

I hvad der derfor utvivlsomt var en fejltagelse, blev den tiltalte dømt af byretten for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1. Byrettens dom blev anket til landsretten, som frifandt den tiltalte for overtrædelse af § 164, stk. 1 med begrundelsen at »i anmeldelsen anførte tiltalte, at han mistænkte, at truslen havde noget med en voldtægtssag at gøre. Oplysningerne i tiltaltes anmeldelse angik således ikke en navngiven eller identificerbar person, og oplysningerne var ikke egnede til at rette mistanke mod en bestemt person«. ¹⁵ Den tiltalte blev i stedet dømt for overtrædelse af straffelovens § 165, som ikke indeholder et krav om at en uskyldig person undergives strafferetlig retsfølge.

2.1.3 Begrebet offentlig myndighed

De urigtige oplysninger skal afgives til en offentlig myndighed. Begrebet ”offentlig myndighed” dækker over mere end politi og domstole. En offentlig myndighed har pligt til at videresende en henvendelse, som ikke vedrører myndighedens sagsområde til den rette myndighed. Det følger af den forvaltningsretlige vejledningspligt, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 2.

Strafansvar kan foreligge selvom politianmeldelsen sker gennem et mellemlid. I **U.2004.690 Ø** blev den tiltalte straffet for at have sendt et anonymt brev til bl.a. borgmesteren, hvori han anklagede en skoleleder, souschef og lærer for at have udøvet vold, ulovlig tvang og ulovlig frihedsberøvelse af elever på en skole. Byretten udtalte at »retten finder herefter, at uanset at T ikke selv indgav politianmeldelse, har han overtrådt straffelovens § 164 ved at afgive de urigtige oplysninger om strafbare forhold til - - - Kommune«. ¹⁶ Landsretten stadfæstede byrettens dom med kommentaren »... at han efter disse sigtelsers indhold må have indset, at hans brev af 17.

¹³ TfK.2020.951/2, s. 2

¹⁴ TfK.2020.951/2, s. 7

¹⁵ TfK.2020.951/2, s. 7

¹⁶ U.2004.690 Ø, s. 692

*december 2002 til bl.a. borgmesteren med overvejende sandsynlighed ville føre til, at der ville blive indledt politimæssig efterforskning af de af T navngivne personer».*¹⁷

Det kan omvendt ikke tillægges betydning, at informationerne i anmeldelsen kommer til en myndigheds kendskab på anden vis, for eksempel ved at afgive urigtige oplysninger til pressen.¹⁸

Før lovændringen i 1967 brugtes begrebet "øvrighed" i stedet for "myndighed". Der er formentligt ikke tiltænkt en ændring i anvendelsesområdet.¹⁹

2.1.4 Forsæt

Før den sproglige præcisering i 1967 var der i retspraksis en uklarhed om hvordan bestemmelsen skulle fortolkes. Det drejede sig særligt om kravet til forsæt. I den ældre udgave af bestemmelsen var der et krav om at gerningsmanden »*søger at bevirke*« en uskyldig sigtets eller dømmes. Formuleringen kan fortolkes som et højere krav til gerningsmandens vilje til at få en uskyldig sigtet eller dømt, og derved et krav om et kvalificeret forsæt.

*Af forarbejderne til loven fremgår det »efter den gældende formulering er strafbarhed betinget af, at gerningsmanden ved sin falske anmeldelse "søger at bevirke, at en uskyldig sigtes eller dømmes...". Efter bestemmelsens ordlyd betyder den en skærpelse af det ordinære forsætskrav; det synes således ikke tilstrækkeligt, at den pågældende har indset eller anset det for overvejende sandsynligt, at resultatet af hans handling ville blive, at en uskyldig blev sigtet eller dømt; han skal have tilstræbt dette. En sådan fortolkning er dog ikke rimelig; den ville bl.a. gøre bestemmelsen uanvendelig i visse af de tilfælde, hvor en person anmelder en anden person for derved selv at gå fri. Fortolkningen er da heller ikke fastholdt i praksis».*²⁰ Det kan på den baggrund konkluderes, at der ikke er et særligt krav om kvalificeret forsæt.

I forhold til det objektive krav i § 164, skal der være tale om en person der er objektivt uskyldig i den anklagede forbrydelse, eller kun har begået en mindre del af det der fremgår af anmeldelsen.²¹

Subjektiv uskyld som følge af manglende tilregnelser er ikke til hindring for at anvende § 164, stk. 1. Det vil dog bero sig på en konkret vurdering af den påståede gerningsmands forsæt, ordlyden af anmeldelsen, og anmelderens konkrete kendskab til sagen.²²

¹⁷ U.2004.690 Ø, s. 692

¹⁸ Gorm Toftegaard Nielsen, Thomas Elholm og Morten Niels Jakobsen, Kommenteret straffelov speciel del, 11. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2017, s. 222

¹⁹ Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens specielle del, 6. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2016, s. 324

²⁰ Forslag til Lov om ændringer i borgerlig straffelov, L 124, 28. februar 1967, side 2459 f

²¹ Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens specielle del, 6. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2016, s. 320

²² Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens specielle del, 6. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2016, s. 320

Subjektiv uskyld spiller en væsentlig rolle i retspraksis i sager om politiets magtanvendelse. Politiet kan anvende magt efter reglerne i politilovens kapitel 4. Det følger af politilovens § 16 at *politiets magtanvendelse skal være nødvendig og forsvarlig og må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttes*. Magtanvendelsen skal endvidere være så skånsom som muligt. Det kan imidlertid være svært for en person, der har været udsat for politiets magtanvendelse, at vurdere om magtanvendelsen har været proportional eller om der er tale om voldsudøvelse.

I en klagesag²³ blev klager i forbindelse med en anholdelse udsat for et halsgreb. En skadestuejournal dokumenterede, at den anholdte havde »*blødninger i og omkring øjnene, blødninger i svælg og blodudtrædninger på begge sider af halsen*«, og Retslægerådet fandt at den anholdte havde været i manifest livsfare.²⁴ Efterforskningen af sagen blev indstillet. Rigsadvokaten afviste at genoptage efterforskningen og anførte at »*selve det forhold, at der var taget halsgreb dog ikke i sig selv udgjorde bevis for, at det var sket med forsæt til voldsudøvelse*«. ²⁵

Sagen er et eksempel på en objektiv beklagelse, hvor »*statsadvokaten har fundet der ikke har været grundlag for at bebrejde den pågældende tjenestemand noget, men alligevel har beklaget, hvis klageren har opfattet det passerede på en ubehagelig eller krænkende måde*«. ²⁶ I den konkrete sag ville en anmeldelse næppe kunne føre til domsfældelse for falsk anklage. Det skyldes, at den anholdte med rette kan have den subjektive opfattelse, at han har været udsat for vold begået af politiet.

Forbrydelsen er fuldbyrdet når oplysningerne er afgivet til en offentlig myndighed.²⁷ Straffen kan eventuelt frafalde ved efterfølgende at kontakte myndigheden, og berigtige oplysningerne.

I ældre retspraksis blev § 164, stk. 1 fortolket således, at bestemmelsen ikke fandt anvendelse, hvis den uskyldige havde samtykket i eller selv foretaget anmeldelsen, jf. U 1965.622H og U.1965.620H. Ved Lov 1967 nr. 248 blev der i § 164 indsat en stk. 3 hvoraf det fremgår at »*den, der foretager en handling som nævnt i stk. 1 og 2 med forsæt til, at han selv eller en anden med dennes samtykke derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, som han ikke har begået, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år*«.

2.2 Beskyttelsesinteresse

Falsk anmeldelse og falsk forklaring for retten kan føre til, at en uskyldig person bliver dømt. Det er i dansk strafferet et centralt princip, at retsforfølgning af uskyldige ikke finder sted, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2. Beskyttelsesinteressen i straffelovens § 164 er derfor den uskyldige persons retstilling, og at domstolene afsiger objektivt korrekte domme.

²³ SA2-2007-321-0006 og RA-2008-321-0030, Rigsadvokatens beretning 2008 og 2009

²⁴ Rigsadvokatens beretning 2008 og 2009, s. 59

²⁵ Rigsadvokatens beretning 2008 og 2009, s. 60

²⁶ Rigsadvokatens beretning 2010 og 2011, s. 35 f

²⁷ Gorm Toftegaard Nielsen, Thomas Elholm og Morten Niels Jakobsen, Kommenteret straffelov speciel del, 11. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2017, s. 223

I **TfK2014.378** var en uskyldig blevet dømt for et røveri, som ikke havde fundet sted, på grund af en falsk anmeldelse og vidneforklaring.

Den tiltalte anmeldte at han havde været udsat for et røveri. Den tiltalte var kok på en restaurant og alene på arbejde på den pågældende dag. Den tiltalte blev kaldt ind på politigården for at gennemse fotomapper, og i den forbindelse udpegede han en person A, som gerningsmand. Under hovedforhandlingen i sagen mod A mødte den tiltalte for at afgive vidneforklaring. Vidneforklaringen blev gentaget i landsretten. A blev fundet skyldig i røveriet og afsonede sin straf. Først herefter tilstod den tiltalte, at der ikke var begået noget røveri, og at anmeldelsen var falsk. Den tiltalte indrømmede desuden, at ved en anden falsk anmeldelse at have gået forsikringsbedrageri.

Straffen blev fastsat til to år og seks måneders fængsel. Der blev lagt vægt på at A, på grund af den falske anmeldelse, havde afsonet halvandet års fængsel, og at dette ikke fik den tiltalte til at gå til politiet eller afholde sig fra yderligere falske anmeldelser. I landsretten stemte fem dommere for at nedsætte straffen til to års fængsel. Én enkelt dommer fandt at straffen burde udmåles til fængsel i et år og seks måneder.

Ved strafudmålingen bemærkede landsretten at *»hensynet til, at den enkelte borger ikke urigtigt angives som gerningsmand til en forbrydelse, med de skadevirkninger dette indebærer, vejer tungt. Generalpræventive hensyn må således tillægges betydelig vægt«*.²⁸

Af **TfK.2011.204**, som behandles senere i sin helhed i kapitel 3, fremgår det hvilke konsekvenser en grundløs anklage kan have for en polititjenestemand: *»selv om T's anmeldelse af ham for vold var fuldstændig grundløs, gav den alligevel anledning til uro hos ham. Han risikerede både sit job og at komme i fængsel, hvis T's forklaring blev lagt til grund af domstolene. Denne episode har sammen med andre forhold været baggrund for, at han har taget orlov fra politiet«*.²⁹

2.3 Modanklage

Straffelovens § 164, stk. 1 finder anvendelse i de situationer, hvor en falsk anmeldelse eller anklage er fremsat mod en polititjenestemand.

Polititjenestemanden kan herefter anmelde klageren. Politiet kan afvise en anmeldelse, hvis der ikke er grundlag for at indlede efterforskningen, jf. RPL § 749, stk. 1. Politiet kan endvidere afslutte en påbegyndt efterforskning, hvis der ikke er rejst tiltale, jf. RPL § 749, stk. 2. Afvisning af en anmeldelse og afslutning af efterforskningen, er en forvaltningsretlig afgørelse. Afgørelsen kan påklages af forurettede til statsadvokaten, jf. RPL § 749, stk. 3, jf. RPL § 101, stk. 2.

Efter en sigtelse kan påtalen opgives efter RPL § 721, stk. 1 nr. 1-3. Desuden kan tiltale frafalde efter RPL § 722, stk. 1, nr. 1-7 og stk. 2. Påtaleopgivelse og tiltalefrafald er forvaltningsretlige

²⁸ TfK.2014.378, s. 5

²⁹ TfK.2011.204, s. 3

afgørelser, som kan påklages af forurettede til statsadvokaten, jf. RPL § 724, stk. 1, jf. RPL § 101, stk. 2.

Såfremt der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, i en sag hvor der har været rejst sigtelse, har den overordnede anklagemyndighed en omstødelsesfrist på to måneder, jf. RPL § 724, stk. 2. Efter fristens udløb kan en sag kun genoptages, hvis betingelserne i retsplejelovens § 975 er opfyldte. I det tilfælde, hvor der ikke er rejst sigtelse, kan efterforskningen genoptages indtil der indtræder forældelse, jf. straffelovens §§ 92-94. Den ikke-sigtede polititjenestemand har derfor en ringere retsstilling.

I et interview til fagbladet Dansk Politi 02/April 2001 siger en advokat om modanklage at *»min oplevelse er, at disse sager skal stå bevismæssigt lodret op i luften omkring det kriminelle forsæt til at afgive urigtige oplysninger, ellers lukkes de ned. Anklagemyndigheden og domstolene er enormt tilbageholdende med at behandle sagerne, hvis det er påstand mod påstand, for det skulle jo nødtigt fremstå som om, at systemet kommer efter dem, der har klaget over politiet til DUP, og der skal være stærke beviser for, at klageren ønsker, der skal køres en "falsk" sag mod politifolkene«*.³⁰

2.4 Straffelovens § 164 a

Straffelovens § 164 a skaber en handlingspligt for personer der har viden om en dømt eller sigtets uskyld. Den problematik er særlig relevant for forsvarer. Bestemmelsen har denne ordlyd *»Den, som undlader at oplyse omstændigheder, der bestemt taler for, at en for en forbrydelse sigtet eller dømt er uskyldig, skønt dette kunne ske uden at udsætte den pågældende eller dennes nærmeste for fare for liv, helbred eller velfærd eller for forfølgning for vedkommende forbrydelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år«*. Bestemmelsen er en undtagelse til forsvarerens tavshedspligt, jf. straffelovens § 170, stk. 1.

I et interview til Dansk Politi 02/April 2021 fortæller Ole Mikkel Stenshøj, der er formand for Syd- og Sønderjyllands Politiforening, at politiklagesystemet udnyttes af visse type – *»I forbindelse med falske anklager er det desuden ret påfaldende, at anmelderen typisk selv er sigtet. Der er ofte en slags hævnmotiv bag ved en klage, og på rygtebasis har jeg da også hørt, at forsvarsadvokater vejleder deres klienter – typisk i bandemiljøet – til at komme med en anmeldelse mod de politifolk, der har stået for anholdelsen. Det er et modtræk, der skal så tvivl om politiforretningen og trække sagen i langdrag, så de måske får rabat i retten«*.³¹

I ovenstående eksempel vil klienten, hvis han følger rådgivningen, realisere gerningsindholdet i straffelovens § 164, stk. 1. Der kan argumenteres for at forsvareren i så fald har medvirket til forbrydelsen, jf. straffelovens § 23. Forsvareren vil derudover kunne straffes af straffelovens § 164 a.

En forsvarsadvokat der rådgiver sin klient til at fremsætte en falsk anklage, har utvivlsomt overtrådt kollusionsforbuddet. I Forsvareren skriver Thomas Rørdom at *»reglerne om god*

³⁰ Dansk Politi 02/April 2021, s. 10

³¹ Dansk Politi 02/April 2021, s. 16

advokatskik indeholder imidlertid ikke brugbar vejledning, og grænserne for, hvor langt forsvareren kan gå i sin rådgivning, må derfor fastlægges med udgangspunktet i kollusionsforbuddet. Det er indlysende, at forsvareren ikke må bistå sigtede med at konstruere en urigtig forklaring ... bortset fra dette oplagte eksempel, kan det være usikkert, hvor grænsen går for, hvad forsvareren kan tillade sig».³²

Efter retsplejelovens § 739 straffes en forsvarer, hvis han misbruger sin stilling *til at modarbejde sagens oplysning, eller gør han sig skyldig i tilsidesættelse af de ham påhvilende pligter til behørig at fremme sagen*. Retsplejelovens § 739 henviser til straffelovens kapitel 16, hvor § 155 er særligt relevant. Der vil desuden være tale om en handling i strid med den adfærd, der stemmer overens med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, 1. pkt.

³² Thomas Rørddam, Forsvareren, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2012, s. 67

3. Retspraksis

I dette kapitel bliver retspraksis om straffelovens § 164, stk. 1 systematiseret og fortolket. I det første afsnit behandles retspraksis om falske anmeldelser mod polititjenestemænd. Derefter behandles den øvrige retspraksis på området.

3.1 Falsk anklage mod polititjenestemænd

I det følgende afsnit behandles retspraksis om falske anmeldelser mod polititjenestemænd. Den trykte retspraksis er forholdsvist begrænset, og den seneste trykte dom er fra 2013. Der kan være flere årsager til, at vi skal over 8 år tilbage for at finde den seneste trykte dom, men det er i litteraturen ofte blevet fremhævet, at det er vanskeligt at bevise gerningsmandens forsæt.

Ib Henricson skriver om problematikken at *»såfremt politimanden, efter en borgeranmeldelse, frifindes for vold, eller sagen på forhånd sluttet på bevisets stilling, kan dette blive fulgt op af en anmeldelse fra politimanden mod anmelderen for falsk anklage efter STRFL § 164 stk. 1 Ofte vil dog politimanden se denne anmeldelse blive henlagt efter RPL § 721 stk. 1 nr. 2 på bevisets stilling, idet det ofte vil være umuligt at bevise den pågældendes forsæt til at anklage en uskyldig, f.eks. såfremt det drejer sig om en fysisk konfrontation, hvor politimanden har benyttet sine legale magtmidler«*.³³ Denne passus blev revideret i den 6. udgave af Politiret. Af den ældre udgave fremgik det, at der ved frifindelse eller påtaleopgivelse *»vil dette ofte blive fulgt op af en anmeldelse fra politimanden mod anmelderen«*.³⁴ Den reviderede udgave er formentlig mere præcis for tilstanden i 2021.

I forbindelse med en række etiske overvejelser stiller Ib Henricson spørgsmålet om man bør være mere nidkær, når tiltalospørgsmålet mod en polititjenestemand skal afgøres. Efter forfatterens opfattelse lader spørgsmålet sig ikke besvare generelt, men på bero på en konkret vurdering med henvisning til objektivitetsprincippet.³⁵

Til at besvare specialets problemformulering om det høje beviskrav ved falsk anklage af polititjenestemænd, er det derfor nødvendigt at analysere retspraksis med fokus på bevisførelsen.

3.1.1 Omfattende bevisførelse

Et eksempel på omfattende bevisførelse er **TfK.2013.1**.

I en telefonsamtale med en medarbejder hos statsadvokaten anmeldte den tiltalte en gruppe af polititjenestemænd, for i forbindelse med en anholdelse blandt andet ligge tiltalte i benlås og hoppe flere gange på ham, slå tiltalte mange gange og eksponere ham for peberspray, klaske tiltalte ind i en betonpæl og gribe fat om tiltaltes halspulsårer og klemme til. Desuden fik tiltalte en veninde til at anmelde tilsvarende forhold. Begge blev tiltalt efter straffelovens § 164, stk. 1.

³³ Ib Henricson, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016, s. 825

³⁴ Ib Henricson, Politiret, 4. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2007, s. 562

³⁵ Ib Henricson, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016, s. 85

Fire politiassistenter vidnede under sagen og afviste tiltaltes hændelsesforløb. Ifølge to civile vidner var anholdelsen voldsom, men der blev ikke hoppet på den tiltalte eller anvendt peberspray.

I retten ændrede den tiltaltes veninde forklaring. Den tiltalte havde på tidspunktet magten over hende, og hun foretog anmeldelsen efter trusler om vold.

En undersøgelse af tiltalte på Vejle Sygehus viste ingen skader, der svarede til de beskrevne hændelser.

I byretten blev tiltalte idømt 60 dages fængsel. I vurderingen blev der særligt lagt vægt på at anklagen var af særdeles grov karakter. Landsretten stadfæstede byrettens resultat.

Bevisførelsen inkluderede vidneudsagn fra de involverede politiassistenter, to civile vidner, tiltaltes ægtefælle, og en lægeundersøgelse af tiltalte. Retten lagde særlig vægt på de fire politiassistenteres samstemmende forklaringer. De to civile vidners forklaring stemte generelt overens med politiassistenternes forklaringer. Lægeundersøgelsen viste ikke tegn på den påståede vold.

Tiltaltes ægtefælle skiftede forklaring, og sagde at »*T på daværende tidspunkt havde magten over hende. Han sagde, at hun skulle sige det til statsadvokaten, som hun er tiltalt for at sige, ellers ville hun få flere tæv, end hun fik i forvejen. Hun gjorde det for at gøre T glad*«. ³⁶

Bevisførelsen er omfattende, og det må lægges til grund at tiltaltes ægtefælles ændrede forklaring er særdeles graverende. Retten lagde særlig vægt på det forhold, at den tiltalte havde fået sin ægtefælle til at lyve for sig. Ægtefællen blev tiltalt efter § 164, stk. 1, og anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at hun i medfør af straffelovens § 68, jf. § 16, stk. 1, 2. pkt., blev dømt til tilsyn af kommunen, således at hun efterkom tilsynsmyndighedens bestemmelse om ophold og arbejde.

Et andet eksempel på omfattende bevisførelse er **TfK2011.204**.

Efter en transport fra Statsfængslet Østjylland til Vestre Fængsel anmeldte den tiltalte to politiassistenter fra Politiets Efterretningstjeneste for at stoppe ved en parkeringsplads og slå den tiltalte i 10 minutter, iføre ham bind for øjnene og pose over hoveder for derefter at true tiltalte med en pistol. Efter den tiltaltes udsagn fik han adskillige mørke mærker på kroppen, som var tydelige i et par dage.

Den tiltalte sendte to breve til statsadvokaten. I den første anmeldelse nævnte tiltalte intet om vold eller trusler. Tiltalte havde heller ikke ved ankomsten til Vestre Fængsel gjort personalet opmærksom på voldsepisoden.

³⁶ TfK.2013.1, s. 3

De to politiassistenter forklarede samstemmende som vidner under sagen, og benægtede at der var blevet udøvet vold i forbindelse med transporten.

Den vagthavende holdleder ved Vestre Fængsel forklarede, at hvis en person der skal indsættes, har synlige skader, vil der blive foretaget en undersøgelse af hvor skaderne stammer fra, eventuelt ved hjælp af en læge eller sygeplejerske. Han huskede intet usædvanligt fra den pågældende nat, og der blev ikke foretaget en undersøgelse af den tiltalte.

I byretten blev tiltalte idømt 60 dages fængsel, blandt andet henset til de to politiassistenter og holdlederens troværdige forklaringer, og den manglende dokumentation af den tiltaltes påståede skader. Det indgik som en skærpende omstændighed, at anmeldelsen førte til en efterforskning foretaget af statsadvokaten, og at anmeldelsen kunne have fået alvorlige ansættelsesretlige konsekvenser for de to politiassistenter.

Landsretten tiltrådte byrettens argumentation og stadfæstede dommen, men fastsatte fængselsstraffen til 40 dage.

I forhold til bevisskravet lagde retten vægt på den vagthavende holdleders vidneudsagn, og de to politiassistenter sikre og troværdige forklaringer. Det var desuden af betydning, at tiltalte i sin første anmeldelse undlod at nævne volden, og at tiltalte ikke havde anmodet om en lægeundersøgelse til dokumentation.

Sagen blev kompliceret af et langt behandlingsforløb. Tiltaltes anmeldelse i 2006 førte til en klagesag behandlet af Politiklagenævnet, som blev behandlet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93c. I 2007 traf statsadvokaten afgørelse i sagen og indstillede efterforskningen. Statsadvokaten hæftede sig blandt andet ved, at det var usandsynligt at klager var blevet udsat for den påståede vold, uden straks at gøre opmærksom herpå i sin anmeldelse, og til fængselspersonalet i Vestre Fængsel. Sagen blev behandlet af by- og landsret i 2010, fire år efter anmeldelsen blev indgivet.

I praksis bliver der lagt stor vægt på lægeundersøgelser (politiattest). Det fremgår blandt andet af **TfK2006.532**.

I forbindelse med en anholdelse, angående spirituskørsel, anmeldte den anholdte 3 polititjenestemænd for at have »klasket (ham) ind i en celle, hvorefter 3 eller 4 betjente og en læge kom stormende ind i cellen, hvor de »klaskede« ham ned i gulvet så han fik to buler i hovedet, en i forhovedet og en i baghovedet, hvorefter en af betjentene tog fat i hans pandehår og bankede hans hoved ind i væggen, idet han sagde »nu skal du tage det rolig hr. T, ellers får du tæsk«.³⁷

Den anholdte blev herefter tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1. De tre polititjenestemænd afgav vidneforklaring, og nægtede det af den tiltalte beskrevne hændelsesforløb. Efter en af polititjenestemændenes vidneforklaring blev den tiltalte placeret i politibilen, hvor han sad alene, og to gange af egen drift knaldede hovedet meget voldsomt mod

³⁷ TfK2006.532, s. 2

ruden. Lægen der havde udtaget blodprøven, vidnede i overensstemmelse med polititjenestemændenes forklaring.

En politiassistent der havde efterforsket sagen om anmeldelsen vedrørende vold, forklarede at tiltalte sagde *»at han have en god sag mod politiet for ulovlig magtanvendelse og vold, men at han var villig til at slå en streg over det hele, hvis han kunne få sit kørekort tilbage«*.³⁸

Byretten fandt den tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1. Straffen blev fastsat til fængsel i 30 dage. I forbindelse med strafudmålingen udtalte byretten bemærkelsesværdigt at *»retten har ved strafudmålingen lagt vægt på, at tiltalte ved flere lejligheder har fastholdt anmeldelsen, men at anmeldelsen samtidig vedrører forhold begået under omstændigheder, hvorunder de der er anmeldt, har haft gode muligheder for at forsvare sig mod den uberettigede anmeldelse«*.³⁹

Landsretten stadfæstede byrettens dom, og lagde vægt på at tiltalte havde fastholdt anmeldelsen i knap et år, og at han flere gange i forbindelse med henvendelser fra statsadvokaten, havde haft mulighed for at trække sin anmeldelse tilbage. Det kunne ikke medføre strafnedsættelse, at anklagemyndigheden ikke havde fremmet sagen med den hurtighed, som kunne være ønskelig i sådan en sag.

Byrettens kommentar om at sagen vedrører forhold begået under omstændigheder, hvorunder de anmeldte, har haft gode muligheder for at forsvare sig mod den uberettigede anmeldelse, virker besynderlig. Kommentaren kan fortolkes således, at det er en formildende omstændighed, hvis en falsk anmeldelse er særdeles fantasifuld. En sådan tankegang virker generelt betænkelig.

Ifølge det rationale må byretten have lagt til grund, at beviserne mod den tiltalte var så overvældende, at de anmeldte havde gode muligheder for at forsvare sig. Det bør dog bemærkes at efter den tiltaltes forklaring blev han klasket ned i gulvet to gange og fik to buler, og at han i forbindelse med anmeldelsen medbragte en politiattest, som dokumentation for de skader han havde pådraget sig. Det er selvfølgelig værd at huske på vidneudsagnet om at den tiltalte selv to gange knaldede hovedet voldsomt mod ruden af politibilen. På den baggrund virker bevisvurderingen ikke helt så ensidig som byretten indikerer.

I specialet behandles problematikken, om at en anmeldelse om vold begået af polititjenestemænd, kan anvendes som modtræk til at rejse tvivl om en politiforretning. Det er imidlertid ikke altid tilfældet, og i retspraksis ses der eksempler på anmeldelser uden noget reelt motiv. I sådanne eksempler kan anmeldelsen anses for at være ren chikanøs. **U.1994.566 V** er et eksempel herpå.

Den tiltalte blev stoppet af politiet, og anholdt som sigtet for spirituskørsel. Under en afhøring på politistationen blev den tiltalte voldelig. I den forbindelse blev den tiltalte i førergreb trukket ud af afhøringslokalet, hvor han kom ud af balance og faldt ind i et skuffesystem. Gennem sin advokat

³⁸ Tfk2006.532, s. 3

³⁹ Tfk2006.532, s. 3

anmeldte den tiltalte polititjenestemændene for grov vold ved b.la. at slå den tiltalte i hovedet, knalde tiltaltes hoved ind i et skab, blive ført ud i en gyde og sparket i underlivet 2-3 gange, og sparket under fodsålerne 3-5 gange.

Retten fandt at tiltaltes fald ind i et skuffesystem skete som følge af et hændeligt uheld henset til tiltaltes spiritusnydelse og ophidselse. Tiltaltes forklaring om grov vold blev tilsidesat som utroværdig. Det skyldtes blandt andet vidneudsagn fra de 5 anmeldte polititjenestemænd. Tiltalte blev i byretten straffet med fængsel i 30 dage. I landsretten var der dissens om strafudmålingen. Tre voterende stemte for 30 dage og tre voterende stemte for at forhøje straffen til 3 måneder, henset til beskyldningernes art og de involverede personers stillinger.

Det fremgår af dommens præmisser, »... at der under domsforhandlingen var foretaget en omfattende bevisførelse, hvorefter enhver, der måtte antages at have viden om det passerede, er afhørt herom«. ⁴⁰ Landsretten lægger særlig vægt på de implicerede polititjenestemænds vidneudsagn, som dog ikke udgjorde hele bevisførelsen.

Der var i modsætning ingen beviser til støtte for tiltaltes påstand. I sager om vold er det vigtigt at få forurettet undersøgt af en læge, som kan udstede en attest, der senere kan bruges til at dokumentere forurettedes skader.

Det kan lægges til grund at tiltalte har afgivet urigtige oplysninger i en anmeldelse til politiet med forsæt til at de involverede polititjenestemænd blev sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge. Det er imidlertid mere problematisk at konstatere tiltaltes motivation til den falske anklage. Sagen opstod som følge af en episode vedrørende spirituskørsel. Det må kunne lægges til grund, at politiet i den forbindelse har fået udtaget en blodprøve af den tiltalte. Den falske anklage mod de involverede polititjenestemænd må herefter være ganske unødvendig. Det kan antages at der foreligger tilstrækkeligt bevismateriale til domsfældelse for spirituskørsel, selv hvis polititjenestemændenes vidneudsagn bortfaldt.

Det konkrete hændelsesforløb er derfor ikke et kerneeksempel på den problematik der behandles i specialet. I forhold til det foregående, er det bemærkelsesværdigt, at tiltalte gentagne gange, og over en længere tidsperiode, fastholde den falske anklage om særdeles detaljeret og grov vold. Der kan også rejse spørgsmålstejn ved forsvarerens vejledning af den tiltalte. Det var forsvareren der indleverede den falske anmeldelse på vegne af tiltalte. Det må have været betænkeligt for forsvareren at indlevere en så alvorlig anmeldelse, uden først at have forhørt sig om klienten kunne underbygge påstandene.

I de ovennævnte sager er der i vid udstrækning blevet anvendt adskillige vidner, som har afgivet forklaring for retten. I **Tfk2006.365** blev der rejst tiltale på baggrund af en række særdeles grove beskyldninger, som var meget fantasifulde.

⁴⁰ U.1999.566 V, s. 567

En mand anmeldte flere polititjenestemænd og en forsvarsadvokat for en række strafbare forhold. Af anmeldelsen fremgik det bl.a. at en polititjenestemand havde modtaget mindst 125.000 kroner som bestikkelsespenge, havde deltaget i at transportere kokain og penge fra en narkoforbrydelse, og have lækket oplysninger til Bandidos om forestående politiaktioner mod et klubhus. Desuden skulle en navngivet forsvarsadvokat have modtaget bestikkelsespenge, og to polititjenestemand havde købt hælervarer fra den tiltalte. Den tiltalte var tidligere straffet for blandt andet bedrageri og trusler.

Der blev indledt en politiklagenævns sag, som behandles senere i afsnittet om administrativ praksis.

I byretten blev det lagt til grund at anmeldelserne var grundløse. Retten udtalte at *»uanset retten ikke kan fastslå, hvorfor tiltalte er fremkommet med de urigtige oplysninger, finder retten det ubetænkeligt at lægge til grund, at tiltalte bevidst har givet oplysningerne til politiet, dvs. at tiltalte havde forsæt til, at de implicerede blev undergivet politimæssig efterforskning og strafferetlige retsfølger«*.⁴¹

I byretten blev den tiltalte idømt 6 måneders fængsel som tillægsstraf. Dommen blev anket til formildelse. Landsretten fandt at tillægsstraffen var passende. I strafudmålingen blev der lagt vægt på, at der var tale om adskillige anmeldelser af særdeles grovhed. Det er også af betydning, at den tiltalte fastholdte anmeldelserne først under afhøringen, og derefter en senere afhøring foretaget af Rigspolitichefens Rejsehold.

Dommen havde et bizart hændelsesforløb. Sagen startede med at den tiltalte blev varetægtsfængslet, fordi at han havde forklaret at han havde transporteret 4½ kilo kokain. I forbindelse med en afhøring forud for grundlovsforhøret fortalte den tiltalte om de førnævnte lovovertrædelser begået af polititjenestemændene og forsvarsadvokaten. Den tiltalte blev løsladt og statsadvokaten opgav påtale vedrørende den påståede transport af narkotika. Det skete fordi, at politiet fandt den tiltaltes forklaring utroværdig.

Det er formentligt derfor at byretten bemærker at det ikke kan fastslås hvorfor den tiltalte er fremkommet med de urigtige oplysninger. Det er helt rigtigt, at det er svært at gennemskue den tiltaltes motiv. Det er endnu mere bizart, at den tiltalte tilsyneladende, har anmeldt sig selv for en forbrydelse der ikke er begået. Det er imidlertid, som byretten også bemærker, ikke nødvendigt at fastlægge den tiltaltes motiv. Det er tilstrækkeligt, at den tiltalte har afgivet oplysninger, velvidende at de var urigtige, med forsæt til at uskyldig derved bliver undergivet strafferetlig retsfølge.

3.1.2 Påstand mod påstand

I enkelte sager nærmer bevisførelsen sig påstand mod påstand.

⁴¹ TfK2006.365, s. 3

I **TfK2006.217/2** var den tiltalte anbragt i Anstalten ved Herstedvester for forsøg på manddrab, frihedsberøvelser og trusler. Den tiltalte oplyste til sin bistandsværg, at han under en ledsaget udgang var blevet udsat for en seksuel krænkelse af en fængselsfunktionær.

I byretten blev den tiltaltes anmeldelse og forklaring tilsidesat som utroværdig. Retten lagde vægt på at den tiltalte ikke kunne fastsætte en præcis dato for den påståede krænkelse, og at den tiltalte var på ledsaget udgang med den samme fængselsfunktionær ved flere lejligheder efter den påståede krænkelse. En anden fængselsfunktionær afgav forklaring og fortalte at den tiltalte normalt betroede sig til ham, når den tiltalte gik og rugede over noget.

I byretten blev den tiltalte fundet skyldig, og idømt 14 dages fængsel. Anklagemyndigheden ankede sagen til skærpelse. I landsretten stemte 5 dommere for at hæve straffen til 30 dage, henset til *»at forurettede som fængselsfunktionær tilhører en særlig udsat persongruppe samt til den alvorlige karakter af tiltaltes beskyldning«*.⁴² En enkelt voterende stemte for at stadfæste byrettens strafudmåling.

Sagen er inkluderet i dette afsnit, fordi at arbejdet som fængselsfunktionær er beslægtet med arbejdet som polititjenestemand.

Dommen illustrerer desuden, hvordan den tiltaltes usikre forklaring kan skade hans sag. Sagen er meget tæt på at være påstand mod påstand. Det forhold, at den tiltalte normalt, betroede sig til en bestemt fængselsfunktionær, og i dette tilfælde havde undladt at gøre det, virker i sig selv ikke overbevisende. Domsfældelsen må derfor skyldes tiltaltes skiftende forklaringer sammenholdt med de to fængselsfunktionærers forklaringer.

TfK2009.89/2 er et andet eksempel på en sag, som næsten var påstand mod påstand, men hvor den tiltaltes skiftende forklaringer kom hende til skade.

En kvinde anmeldte en polititjenestemand for at have skubbet hendes søn ud ad et vindue i en lejlighed. Sønnen pådrog sig brud på rygsøjlen.

Under bevisførelsen i byretten blev der afspillet en optagelse af den tiltaltes samtale med vagthavende på alarmcentralen. Under samtalen udtalte den tiltalte mindst to gange, at sønnen var sprunget ud ad vinduet. Først til sidst i samtalen siger tiltalte, at sønnen var blevet skubbet af en polititjenestemand. For retten forklarede den tiltalte, at hun ikke turde sige sandheden om episoden, fordi at politiet stadig var til stede.

Den tiltalte blev fundet skyldig, og idømt 30 dages fængsel, som undtagelsesvis blev gjort betinget. Landsretten stadfæstede strafudmålingen, men fandt at der ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, blandt andet henset til at den tiltalte havde haft rig mulighed til at træde tilbage fra den falske anmeldelse.

⁴² TfK2006.217/2, s. 2

I det tilfælde hvor anmeldelsen er indgivet skriftligt, vil selve dokumentet indgå som en del af bevisvurderingen. I **U.1965.662 H** blev en særdeles lang og detaljeret skriftlig anmeldelse tillagt stor betydning.

En kriminaloverbetjent anmeldte en kriminalassistent for en lang række forbrydelser, herunder at have modtaget bestikkelse, jf. straffelovens § 144. Kriminaloverbetjenten blev efterfølgende tiltalt for falsk anklage.

Den tiltalte havde betydelige personlige vanskeligheder, og der blev derfor foretaget en mentalundersøgelse. I mentalerklæringen blev den tiltalte vurderet til ikke at være sindssyg, men det blev fremhævet, at den tiltalte udviste karakterologiske symptomer som følge af et ophold i en tysk koncentrationslejr under krigen.⁴³ På den baggrund lagde byretten til grund, at det objektive gerningsindhold i straffelovens § 164, stk. 1 var realiseret, men fandt endvidere at *»tiltalte ved udfærdigelsen og afsendelsen af skrivelsen har handlet i en tilstand af så stærk sjælelig uligevægt, hvilken uligevægt ifølge erklæringen fra overlægen på retspsykiatrisk klinik må være at betragte som en accentuation af en varigere abnorm tilstand, hvorfor retten finder det overvejende betænkeligt at forkaste tiltaltes forklaring om, at han i den nævnte sjælelige tilstand selv har troet på sigtelsernes sandhed, selv om der ikke har foreligget objektive omstændigheder, der har kunnet støtte tiltalte i denne tro. Tiltalte kan derfor ikke antages at have handlet med forsæt, og tiltalte vil derfor være at frifinde af subjektive grunde«.*⁴⁴

Byretten frifandt den tiltalte med henvisning til manglende subjektivt forsæt. I landsretten blev der lagt vægt på mentalerklæringens indhold, og eftersom at den tiltalte ikke var blevet vurderet til at være sindssyg, og at den skriftlige anmeldelse var lang og detaljeret, måtte den tiltalte have været i stand til at indse, at anmeldelsen savnede ethvert grundlag, og at anmeldelsen var egnede til at indlede en efterforskning af kriminalassistenten.

Dommen blev anket til Højesteret. Højesteret skulle vurdere om der efter den gamle ordlyd af § 164 var et krav om skærpet forsæt. Dette spørgsmål blev besvaret afvisende, jf. i øvrigt afsnittet om forsæt. Herefter stadfæstede Højesteret landsrettens dom.

3.1.3 Tekniske beviser

Det mest fremherskende bevis i sager om falsk anklage er vidnebeviset. I **U.1994.501/1 Ø** indgik imidlertid et teknisk bevis, som en central del af bevisførelsen.

Tiltalte indgav en falsk anmeldelse mod en politiassistent. Anmeldelsen gik ud på at politiassistenten i forbindelse med forkyndelse af en dom skulle have sparket en rude i en terrassedør itu. En teknisk undersøgelse viste at ruden var knust indefra. Byretten fandt derfor at det måtte have stået tiltalte klart, at politiassistenten, som befandt sig udenfor huset, ikke kunne have udøvet hærværk på ruden.

⁴³ U.1965.662 H, s. 663

⁴⁴ U.1965.662 H, s. 665

Tiltalte blev idømt 20 dages fængsel. T ankede til frifindelse, og anklagemyndigheden ankede til skærpelse. Østre Landsret fandt, at henset til anmeldelsen drejede sig om en polititjenestemand i funktion, burde straffen forhøjes til 30 dages fængsel.

Dommen er et sjældent eksempel på en sag efter § 164, hvor et teknisk bevis har en afgørende betydning. Det fremgår af dommens præmisser, at alene politiassistenten og den tiltalte var tilstede. Sagen kunne derfor have taget sig den typiske drejning og fremstå som påstand mod påstand. Byretten og landsretten lagde den tekniske undersøgelse til grund, og fandt det godtgjort at ruden var blevet knust indefra.

Den tiltalte påstod at have set ruden blive knust udefra. Resultatet af den tekniske undersøgelse viste klart, at dette ikke kunne være tilfældet. Det må herefter lægges til grund, at den tiltalte i strid med sandheden, har afgivet urigtige oplysninger med forsæt til at politiassistenten blev udsat for en strafferetlig retsfølge.

Episoden opstod i forbindelse med en forkyndelse af en dom. Det fremgår ikke af dommens præmisser, hvad der var skyld i at situationen eskalerede, eller hvorvidt politiassistenten og tiltalte havde kendskab til hinanden eksempelvis fra tidligere politiforretninger. Det kan dog ikke udelukkes at den falske anmeldelse var af chikanøs karakter.

Landsretten forhøjede strafudmålingen som følge af at den falske anmeldelse var rettet mod en polititjenestemand i funktion. Det fremgår imidlertid ikke af dommens præmisser, hvilken betydning det havde, at tiltalte gentog den falske anmeldelse. Anmeldelsen blev først foretaget telefonisk og efterfølgende mundtligt til ordenspolitiet.

3.2 Delkonklusion

På baggrund af det forrige kan det konkluderes, at der i den trykte retspraksis om falsk anklage mod polititjenestemænd, er tale om særdeles bevistunge sager. Der er typisk tale om en kombination af adskillige uafhængige vidneforklaringer, lægeundersøgelse, båndoptagelse, teknisk undersøgelse og tiltaltes utroværdige forklaring.

I den seneste sag på området, **TfK2013.1** blev der afgivet vidneforklaring af de fire involverede polititjenestemænd og to uafhængige civile vidner. Der blev foretaget en lægeundersøgelse af den tiltaltes skader, som ikke støttede tiltaltes anmeldelse. Den tiltalte havde desuden tvunget en veninde til at lyve ved at indsende en falsk anmeldelse til politiet. Den omfattende bevisførelse i denne sag er eksemplarisk for de øvrige sager.

Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at den seneste dom på området er otte år gammel.

3.3 Falsk anklage generelt

I dette afsnit behandles den øvrige retspraksis om straffelovens § 164, stk. 1. Formålet med afsnittet er at sammenholde retspraksis fra de to sagskategorier, og undersøge om der stilles et højere beviskrav ved sager om falsk anmeldelse mod polititjenestemænd.

3.3.1 Omfattende bevisførelse

I **TfK.2007.28** skete der domsfældelse på baggrund af adskillige vidneforklaringer.

Tiltalte var gæst på et diskotek. Dørmanden på diskoteket havde problemer med to personer, A og B, og tiltalte hjalp dørmanden med at bortvise de to personer. I en anmeldelse til politiet påstod tiltalte, at han havde observeret A og B begå hærværk på tiltaltes bil. A og B havde køller, og derfor henvendte tiltalte sig ikke til dem.

På baggrund af tiltaltes anmeldelse blev der rejst tiltale mod A og B for hærværk. I straffesagen mod A og B vidnede den tiltalte. A og B blev fundet skyldig og ankede sagen til landsretten. I landsretten blev A og B frifundet efter både anklagemyndigheden og forsvarrets påstande.

Den tiltalte blev herefter tiltalt for falsk anmeldelse. I straffesagen mod den tiltalte fortalte et vidne at hun havde set tiltaltes bil var blevet ødelagt, og henvendte sig derfor til tiltalte og gav ham den oplysning. Tiltalte kunne derfor ikke have set A og B ødelægge bilen. Et andet vidne havde set A og B forlade diskoteket, og gå direkte til A's bil og køre fra stedet. Tiltalte havde desuden fortalt dørmanden på diskoteket om skaden på bilen, men nævnte ikke at have observeret A og B som gerningsmænd.

I byretten blev tiltalte idømt fængsel i 3 måneder. Dommen blev anket til landsretten, som stadfæstede dommen. Landsretten bemærkede at straffen var passende udmålt »navnlig under hensyn til, at tiltalte har fastholdt sin urigtige forklaring for byretten og landsretten, og at hans forklaring førte til domfældelse af de forurettede for byretten«. ⁴⁵

I **U.1969.438 H** var der tale om særdeles omfattende bevisførelse, herunder tekniske erklæringer.

En revisor indsendte en række anonyme skrivelser til adskillige skattemyndigheder. Af anmeldelserne fremgik det at, en række navngivne tjenestemænd, i de pågældende myndigheder, havde begået skattesvig.

Bevisførelsen var særdeles omfattende, og sagens omdrejningspunkt var tiltaltes skrivemaskine. Skrivemaskinen indeholdt nogle trykfejl, som var identiske med fejl i de skriftlige anmeldelser. Bevisførelsen inkluderede erklæringer fra Rigspolitechefens tekniske afdeling, fra firmaet Olivetti, fra en norsk skriftsagkyndig, major Per Øvrebø, fra en svensk skriftsagkyndig, dr. Bvjlre Hdllje [sic], fra Teknologisk Institut og fra universitetslektor, mag. Art. Ulla Albeck.

Om bevisvurderingen udtalte landsretten at *»selvom der med henvisning til lektor Albecks redegørelse må gives tiltalte medhold i, at ingen af de påviste fejl er af så enestående art, at de isoleret set tjener som bevis, findes deres art og antal dog i højere grad at tale for tiltaltes skyld, end den omstændighed, at nogle af de samme fejl hyppigt begås af andre personer, taler herimod«*.⁴⁶

⁴⁵ TfK2007.28, s. 5

⁴⁶ U.1969.438 H, s. 439

I byretten blev den tiltalte idømt fem måneders fængsel. I landsretten blev straffen gjort betinget. Højesteret nedsatte straffen til fængsel i tre måneder, men gjorde straffen ubetinget.

Et andet eksempel på omfattende bevisførelse er **U.2019.2891 Ø**.

En kvinde anmeldte en bekendt for 4 gange at voldtage hende på dennes bopæl.

Parterne havde optaget deres seksuelle akt, og i byretten blev de optagede videoer afspillet. Retten bemærkede at *»tiltalte smiler og er glad, og det fremstår som om, at det er hende, der er den styrende i den seksuelle akt«*.⁴⁷ En udskrift fra Messenger viste *»at hun umiddelbart efter at parterne har haft samleje skriver til F og kalder ham søde«*.⁴⁸ Den tiltalte forklarede desuden at F muligvis følte, at der var samtykke til sex. Den tiltalte kaldte episoderne for utroskab, både til den bekendte og tiltaltes kæreste.

I byretten blev den tiltalte idømt 30 dages fængsel. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

Det bemærkes at ved strafudmålingen fandt straffelovens § 164, stk. 4 anvendelse. Det fremgår af stk. 4 at *ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 skal der lægges vægt på karakteren af det strafbare forhold, som de urigtige oplysninger vedrører, på omstændighederne ved afgivelsen af oplysningerne og på den krænkelse, der er forbundet med afgivelsen af oplysningerne*. Bestemmelsen blev indsat i 2016, og har til sigte at øge straffen for falsk anmeldelse af seksualforbrydelser.

Bevisførelsen var omfattende. Desuden viste en personundersøgelse efter retsplejelovens § 808, at den tiltalte havde betydelige personlige vanskeligheder.

3.3.2 Færdselssager

Straffelovens § 164, stk. 1 ses anvendt i stort omfang, hvad angår brug af falsk legitimation i forbindelse med færdselssager.

I **TfK2020.178** var to personer tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1. T var involveret i en Automatisk Trafik Kontrol-sag vedrørende en hastighedsovertrædelse. Den tiltalte fik T1, som var bilens ejer, til at oplyse over for Rigspolitiet, at det var T's søn der var fører af bilen. I forbindelse med sagen havde den T og T1 fået tilsendt det billede, som den Automatiske Trafik Kontrol havde optaget.

På baggrund af billedet og T's udseende, lagde retten til grund, at det var T, som førte bilen. Under en afhøring fragik T1 den forklaring, at det var T's søn der havde ført bilen, og udtalte at det var T der havde ført bilen. Desuden afgav en politiassistent vidneforklaring.

Byretten fandt både T og T1 skyldig, og idømte dem en fængselsstraf på 10 dage. T ankede dommen til landsretten, som stadfæstede byrettens dom. Et mindretal i landsretten stemte for at gøre frihedsstraffen ubetinget.

⁴⁷ U.2019.2891 Ø, s. 2892

⁴⁸ U.2019.2891 Ø, s. 2892

Det kan rimeligt antages at T1's ændrede forklaring for retten var et afgørende moment i bevisførelsen. En politiassistent afgav forklaring, men det fremgår ikke om hvad, eller hvilken forbindelse politiassistenten havde til sagen. Der kan muligvis være tale om den person der bemandede fotovognen, og derfor vidnede om rigtigheden af billedet af T.

I en anden færdselssag, **TfK2020.67**, var bevisførelsen påstand mod påstand.

Den tiltalte blev stoppet af politiet i en personbil. Den tiltalte havde ikke erhvervet et kørekort, og til politiet legitimerede han sig selv ved hjælp af et ægte sygesikringsbevis og opholdskort tilhørende hans bror.

I retten forklarede den tiltalte, at det ikke var ham der førte bilen på det pågældende tidspunkt, men at det var hans bror, og at der var tale om en forveksling fra politiets side. I retten bekræftede broderen tiltaltes forklaring, og hævdede at det var ham der havde ført bilen. En politiassistent forklarede, at han var sikker på at det var tiltalte, og ikke tiltaltes bror, der havde ført bilen.

I byretten blev tiltalte idømt 30 dages fængsel, en bøde på 9.000, og tog anklagemyndighedens påstand om udvisning til følge. Landsretten ændrede straffen til fængsel i 20 dage og gjorde udvisningen betinget.

Bevisførelsen angik udelukkende politiassistentens vidneforklaring. Landsretten udtalte at *»politibetjentens forklaring har været troværdig og sikker, og han har på overbevisende måde forklaret, hvordan han kunne kende de tiltalte fra hinanden«*.⁴⁹

Se i øvrigt U.1993.412/2 Ø for en sag med et næsten identisk hændelsesforløb.

I begge domme skete der domsfældelse alene på baggrund af polititjenestemandens vidneforklaring. Den praksis ses kun i sager om mindre færdselslovsovertrædelser. Det kan formentligt begrundes i, at den der legitimerer sig ved hjælp af andres legitimationspapirer, kun udsætter den uskyldige anklagede for en bødestraf for overtrædelse af straffeloven. Det er indlysende, at der i den forbindelse, er forskel på at kaste mistanke på en uskyldig person for voldtægt eller røveri.

Det rejser imidlertid spørgsmålet om der er forskel på bevisvurderingen afhængig af hvilken straf den uskyldige anklagede udsættes for. I Bevisret anfører Henrik Zahle at *»det drøftes ofte, om der er forskel på beviskravene i store og små sager. Til fordel for at hævde et særligt stramt krav for beviset i store sager taler, at sanktionen er tilsvarende alvorlig. Spørgsmålet lader sig vanskeligt diskutere i en sådan grad af abstraktion«*.⁵⁰ Han anfører endvidere at *»beviskravets karakter og styrke er yderligere afhængig af kriminalitetens karakter, dens generelle type og den konkrete brøde. Også karakteren af de bevismidler, som benyttes, har betydning«*.⁵¹

⁴⁹ TfK2020.67, s. 6

⁵⁰ Henrik Zahle, Bevisret. Oversigt, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 1994, s. 75

⁵¹ Henrik Zahle, Bevisret. Oversigt, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 1994, s. 79

Særligt om særlovssager, som for eksempel færdselsager, argumenterer han for en svækkelse af beviskravet på baggrund af sagernes natur. *»Endnu en anledning til særlig bedømmelse af særlovssager er, at en del af disse føres som "massesager". Sagerne føres i stort antal, politiet og anklagemyndighedens tilrettelæggelse af sagsgangen og sagernes oplysning følger en fastlagt rutine, og dette medfører en betydelig standardisering i ikke alene bevisførelsen, men også i rettens bevisbedømmelse. Enkle færdselsager kan være et eksempel«.*⁵²

I den kontekst er det vigtigt at bemærke, at selvom en sag om falsk anklage udspringer af en sag om overtrædelse af færdselsloven, er der for så vidt angår den falske anklage ikke tale om en særlovssag. Det er imidlertid også klart, at straffelovens § 164, stk. 1 er hyppigt anvendt i færdselspolitiets daglige arbejde. Der kan argumenteres for, at lige netop på det område er der tale om en sagstype, som har en rutinemæssig karakter, hvilket kan støtte antagelsen om en standardisering eller svækkelse af beviskravet i den type sager.

Til diskussionen hører også at polititjenestemænds vidneudsagn tillægges en særlig betydning henset til deres uddannelse. I Vidnebeviset er Eva Smith kritisk over for den opfattelse, og skriver at *»også i Danmark lægges der sædvanligvis megen vægt på politifolks vidneudsagn. Det antages, at de – i modsætning til mange andre vidner – ikke har nogen personlig interesse i at opfatte et hændelsesforløb på en bestemt måde, samt at de i deres job har opøvet en særlig god iagttagelsesevne. En sådan opfattelse er der imidlertid ikke lykkedes at finde overbevisende belæg for«.*⁵³ Hun konkluderer at *»det synes ikke muligt at sige noget om en given persons troværdighed ud fra klare kriterier som køn, alder, uddannelse eller beskæftigelse. Heller ikke undersøgelser over særlige personlighedstræk (som ville kræve mere indgående undersøgelser af vidnet) synes egnede til at belyse et konkret vidnes troværdighed. Spørgsmålet er herefter, om en bredere vurdering af vidnet vil give bedre resultater«.*⁵⁴

Det svækkede beviskrav kan eventuelt være årsagen til, at de førømtalte sager meget ofte bliver behandlet som tilståelsessager. Det var tilfældet i **TfK.2014.444**.

Den tiltalte var leder på et opholdssted, og fik et opkald fra en medarbejder om en krisesituation, hvor en ung mand havde låst sig selv inde, og var ved at skære i sig selv. Medarbejderen havde ringet til politiet, som ikke kunne stille i udsigt, at man ville være hurtigt fremme. Den tiltalte kørte derfor i bil i retningen af opholdsstedet, men blev stoppet undervejs af politiet. Til politiassistenten oplyste den tiltalte sin brors navn og cpr-nummer, fordi hans førerret var inddraget, og han gerne ville nå frem til opholdsstedet hurtigst muligt.

En uge senere kontaktede han en bekendt, der arbejder hos politiet, som foranledigede kontakt til den pågældende politiassistent. Den tiltalte gav politiassistenten en undskyldning for at have løjet.

Han blev efterfølgende tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1 og for at have kørt bil uden førerret. Sagen blev behandlet som en tilståelsessag, og i byretten blev den tiltalte idømt 7

⁵² Henrik Zahle, Bevisret. Oversigt, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 1994, s. 82

⁵³ Eva Smith, Vidnebeviset, G.E.C Gad København, 1986, s. 581 f

⁵⁴ Eva Smith, Vidnebeviset, G.E.C Gad København, 1986, s. 584

dages fængsel, henset til hans gode personlige forhold. I landsretten blev straffen forhøjet til 10 dages fængsel, men blev gjort betinget.

Den samme problematik var gældende i **TfK2014.718**, som førte til en betydelig ubetinget fængselsstraf.

Den tiltalte blev stoppet af politiet i en personbil, og var det på det tidspunkt idømt et kørselsforbud. Til politiet opgav den tiltalte en falsk identitet, men fortrød hurtigt, og oplyste kort efter sit rigtige navn.

Den tiltalte blev idømt 60 dages fængsel for kørsel uden kørekort og falsk anmeldelse efter straffelovens § 164, stk. 1. Landsretten stadfæstede byrettens dom, og bemærkede at *»tiltalte er tidligere straffet for overtrædelse af ... straffelovens § 164, stk. 1. De til pådømmelse foreliggende forhold angår ... et 5. gangstilfælde af overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1«*.⁵⁵ I den anledning var der heller ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget.

3.4 Delkonklusion

I den øvrige retspraksis er der eksempler på bevistunge sager, hvor der blandt andet indgår flere vidneforklaringer, videooptagelser og fotodokumentation.

Straffelovens § 164, stk. 1 anvendes hyppigt i sager om overtrædelse af færdselsloven. Det er generelt antaget, at i sådanne sager kan en polititjenestemand's forklaring lægges til grund som tilstrækkeligt bevis, hvis han ikke selv er part i sagen.

I den øvrige retspraksis ses straffelovens § 164, stk. 1 anvendt i stort omfang, og den seneste trykte dom er fra 2021.

⁵⁵ TfK2014.718, s. 3

4. Klager over politiet

4.1 Indledning

Den borger, der er utilfreds med politiets afgørelser eller føler sig forurettet som følge af politiets adfærd, har klageadgang. Klager over politiet kan inddeles i tre grupper: dispositionsklager, adfærdsklage og klage over et strafbart forhold. Typen af klage har betydning for det anvendte regelgrundlag, og hvilken myndighed der undersøger eller efterforsker sagen. Dispositionsklager er ikke relevante i forhold til specialets problemformulering, og behandles derfor ikke yderligere.

Bestemmelserne om adfærdsklager findes i retsplejelovens kapitel 93 b og straffesager i kapitel 93 c.

I det følgende beskrives det nuværende klagesystem og det foregående regelsæt før Den Uafhængige Politiklagemyndigheds oprettelse. Det skyldes at der i specialet indgår retspraksis og administrativ praksis fra før det nuværende regelsæts implementering. Regelsættene behandles i kronologisk rækkefølge.

4.2 Klagesystemet 1996

Folketinget vedtog i 14. juni 1995 en ændring af det daværende regelsæt for behandling af klager over politipersonalet. Regelsættet trådte i kraft 1. januar 1996.

Efter dette regelsæt var det de regionale statsadvokaters opgave at behandle klagesager og efterforske straffesager over politipersonale. Det var desuden statsadvokaterne der tog stilling til og traf afgørelse om tiltalepåkravet. Regelsættet var begrænset til adfærd- og straffesager.

Der indførtes et politiklagenævn hos hver regional statsadvokat. Nævnet bestod af en advokat og to lægmænd. Nævnets opgave var at føre tilsyn med statsadvokaternes behandling af klagesager. Statsadvokaten havde pligt til at underrette politiklagenævnet efter modtagelsen af en klage. I forbindelse med klagebehandlingen udarbejdede statsadvokaten en redegørelse som blev forelagt politiklagenævnet. Redegørelsen indeholdte sagsforløbet, sagens faktum, vurdering af beviser og et forslag til afgørelse af sagen. Efterfølgende afgav politiklagenævnet en tilkendegivelse, om hvordan sagen bør afgøres. Statsadvokaten traf herefter afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Statsadvokatens afgørelse kunne påklages til Rigsadvokaten af politiklagenævnet og sagens parter.

I de første år gav klageordningen ikke anledning til kritik, men det ændrede sig. Klageordningen blev blandt andet kritiseret for, at statsadvokaternes ikke var tilstrækkelig uafhængig af politiet. Der var desuden kritik af en for liberal tiltalepolitik og sagsbehandlingstider.⁵⁶

Det var særligt Løgstør-sagen der fik kritikken af klageordningen til at rulle. Den 14. juni 2002 mistede en ung mand livet i politiets varetægt. Den unge mand udviste aggressiv adfærd, og blev anholdt af politiet. I den forbindelse gjorde han voldsom modstand, og politiet var nødt til at bruge en betydelig magtanvendelse. Under transporteringsen til politistationen blev der gjort ophold på

⁵⁶ Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 83

en rasteplads. På rastepladsen blev den anholdte igen aggressiv, og politiet måtte igen bruge magt til at få den anholdte bragt til ro. I den forbindelse blev den anholdte pludselig livløs og døde kort efter.⁵⁷

I klagesagen valgte statsadvokaten først at indstille efterforskningen på bevisets stilling. Sagen blev senere genoptaget, og indstillet igen. Efter statsadvokatens udlægning var der ikke begået vold eller anvendt unødigt magt. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen. Sagen blev påklaget til Rigsadvokaten, som tilsluttede sig statsadvokatens afgørelse, og bemærkede blandt andet at der ikke var grundlag for at betvivle statsadvokatens habilitet. Imidlertid blev der i medierne rejst tvivl om statsadvokatens habilitet. Statsadvokaten havde blandt andet været anklager i Løgstør. Desuden havde Løgstørs politimester tidligere været ansat i statsadvokaturen.⁵⁸

I forbindelse med Højesterets behandling af sagen blev det kritiseret at de to polititjenestemænd havde haft mulighed for at samstemme deres forklaringer. Højesteret udtalte »... at det er egnet til at svække offentlighedens tillid til statsadvokatens første undersøgelse, at politiassistenterne D og C havde mulighed for at samstemme deres forklaringer, inden de blev afhørt af statsadvokaten dagen efter dødsfaldet, og at vurderingen af forklaringerne derfor måtte ske i lyset heraf«. ⁵⁹

4.3 Den Uafhængige Politiklagemyndighed

Den Uafhængige Politiklagemyndighed blev oprettet ved Lov 2010-04-21 nr. 404 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love, på baggrund af betænkning 2009 1507, som trådte i kraft 1. januar 2012.

Den nye klageordning blev vedtaget blandt andet på baggrund af rapport udarbejdet af Amnesty International. I rapporten blev den tidligere klageordningen kritiseret for ikke at være tilstrækkelig uafhængig, og dermed i strid med menneskerettighederne.⁶⁰

Den Uafhængige Politiklagemyndighed er en uafhængig myndighed. Politiklagemyndigheden har til formål at undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonalets adfærd i tjenesten, jf. retsplejeloven § 1019 og efterforsker anmeldelser om politipersonalets strafbare handlinger i tjenesten, jf. RPL § 1020. Politiklagemyndigheden har ikke påtalemyndighed. Det er i stedet statsadvokaterne, som påtaler sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten, jf. RPL § 1020 d.

Politiklagenmyndigheden er ikke underlagt anklagemyndigheden eller Justitsministeriet, jf. RPL § 118, stk. 3. Klagemyndighedens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Politiklagemyndigheden er dog underlagt Rigsadvokatens generelle forskrifter og direktiver om efterforskningen i straffesager.

⁵⁷ Ib Henricson, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016, s. 945 f

⁵⁸ Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 84 f

⁵⁹ U.2011.2510 H, s. 2553

⁶⁰ Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 85 f

Politiklagemyndigheden behandler kun sager som angår adfærd udøvet i tjenesten over for borgeren af personer med politimyndighed.⁶¹

I den nye klageordning er påtalemyndigheden blevet udskilt fra selve sagsbehandlingen i den nye politiklagemyndighed. I den tidligere ordning var det statsadvokaterne som varetog efterforskningen og tillige havde påtalemyndigheden. I dag er det Den Uafhængige Politiklagemyndighed som undersøger klagesagerne, og efterforsker i sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten. Påtalemyndigheden er dog forblevet hos statsadvokaterne. Det indebærer at når en anmeldelse er færdigbehandlet hos Politiklagemyndigheden skal sagen forelægges statsadvokaterne, som træffer afgørelse om der skal rejses påtale.

I beretningsåret 2020 modtog Den Uafhængige Politiklagemyndighed 3279 sager. Af de sager var 2268 vurderet til at være omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og c. 35 % af sagerne angik klager over politipersonalets adfærd, 23 % angik anmeldelser om strafbart forhold, 41 % angik færdselslovovertrædelser og 1 % angik retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Antallet af straffesager mod politipersonale steg med 8,7 % i forhold til 2019. Antallet af adfærdsklager steg med 10,8 %.⁶²

4.4 Formkrav

Der er ingen formkrav til klagen, og i praksis er det derfor op til politiet at kategorisere klagen. Det er klagens indhold, der er afgørende for, hvilket regelgrundlag der finder anvendelse.⁶³ Fogtdal og Hjortenbergs beskriver problematikken således »Ved modtagelsen af en sag bør Politiklagemyndigheden tage stilling til, om sagen skal behandles som en adfærdsklage eller som en anmeldelse af et strafbart forhold. Det er naturligvis af betydning, hvordan klageren selv betegner sin klage, men det er ikke afgørende. Hvis en klager fastholder, at der er tale om en anmeldelse af et strafbart forhold, har den pågældende krav på, at der tages stilling hertil. En anmeldelse kan herefter eventuelt afvises efter § 1020 d, stk. 2, jf. § 749, stk.1, hvorefter sagen, når der foreligger en endelig afgørelse af dette spørgsmål, kan behandles som en adfærdsklage«. ⁶⁴

Problemstillingen blev behandlet i en sag⁶⁵, hvor statsadvokaten modtog en klage over politiets eftersøgning af klagerens søster. Klageren mente at ansatte i politiet havde handlet strafbart ved at videregive fortrolige oplysninger i tv-programmet ”Station 2”. Statsadvokaten opfattede klagen som en dispositionsklage, og meddelte klageren, at statsadvokaten kun kunne behandle adfærdssager og klage over strafbart forhold. Statsadvokaten lagde til grund, at der ikke var tale om adfærd over for borgerne.

⁶¹ Ib Henricson, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016, s. 948

⁶² Den Uafhængige Politiklagemyndighed årsberetning 2020, s. 50

⁶³ Ib Henricson, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016, s. 934 f

⁶⁴ Hans Fogtdal og Jesper Hjortenbergs, Politiklageordningen, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2012, s. 133

⁶⁵ SA1-97-321-0301 og K 173/97, Rigsadvokatens beretning 1997, s. 122

Politiklagenævnet indbragte spørgsmålet for Rigsadvokaten. Rigsadvokaten udtalte at *»jeg skal i den forbindelse bemærke, at der ofte i forbindelse med statsadvokatens undersøgelser efter retsplejelovens kapitel 93 c tillige sker undersøgelse af, hvorvidt en polititjenestemands øvrige adfærd har været kritisabel (adfærdsklage). Det forhold, at statsadvokaten således har tilkendegivet, at han agter at behandle klagen efter regelsættet i retsplejelovens kapitel 93 c udelukker således efter min opfattelse ikke, at han i den konkrete sag tillige kan tage stilling til eventuel kritisabel adfærd begået af polititjenestemænd i forbindelse med tv-udsendelsen, herunder ved behandlingen af straffesagen og ved henvendelserne til klagerne«*.⁶⁶

Det kan på baggrund af det forrige lægges til grund, at der ikke er nogen formkrav til anmeldelsen. Derimod vil en anmeldelse blive afvist som grundløs, hvis den ikke er tilstrækkelig detaljeret. Et eksempel herpå er **SA2-97-44-0183**⁶⁷, hvor en person klagede over at en polititjenestemand ikke havde opført sig *»værdigt og tilfredsstillende«*. Klageren blev anmodet om at præcisere klagen, men svarede ikke på statsadvokatens henvendelse. Anmeldelsen blev derfor afvist som grundløs.

4.5 Klagesagens gang og selvinkrimination

Klagebehandlingen begynder når politiklagemyndigheden har modtaget klagen.

Politiklagemyndigheden begynder med at anmode den relevante politikreds om at identificere den indklagede polititjenestemand, og underretter denne om klagen. Polititjenestemanden skal have en kopi af klagen eller fremstilling om sagens omstændigheder, og har ret til at udtale sig om klagen, jf. retsplejeloven § 1019 e.

En polititjenestemand har ikke pligt til at afgive forklaring når en klagesag eller anmeldelse om et strafbart forhold behandles af politiklagenmyndigheden, hvis forklaringen kan udsætte polititjenestemanden for strafansvar eller disciplinæransvar, jf. RPL §§ 1019 g og § 171, stk. 2, nr. 1. Bestemmelserne er et udtryk for det menneskeretlige forbud mod selvinkrimination, som er indfortolket i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 6.

Det kan være svært for polititjenestemanden at bedømme, hvornår en forklaring kan føre til et strafansvar. Det kan lægges til grund, at en fjern teoretisk sandsynlighed mulighed for strafansvar ikke kan retfærdiggøre at nægte at udtale sig. Der bør være tale om en mere konkretiseret formodning, men i sidste ende må det bero på en konkret vurdering.⁶⁸

Selvinkrimineringsforbuddet indebærer ifølge Fogtdal og Hjortenbergs at *»det er således et grundlæggende straffeprocessuelt og menneskeretligt princip, at ingen – og heller ikke politipersonale – har pligt til at medvirke aktivt til egen domsfældelse i en straffesag ved at belaste sig selv gennem forklaringer eller ved at fremlægge beviser for sin skyld (selvinkrimineringsforbuddet). Disse situationer har været diskuteret ganske intenst, men det er i den sammenhæng vigtigt at understrege, at selvom selvinkrimineringsforbuddet og kravet om en*

⁶⁶ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 122 f

⁶⁷ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 72

⁶⁸ Hans Fogtdal og Jesper Hjortenbergs, Politiklageordningen, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2012, s. 111

retfærdig rettergang, hvor forbuddet indgår som et centralt element ikke kan gradbøjes i forhold til bestemte grupper af personer eller professioner. Menneskerettigheder gælder for alle».⁶⁹

Forbuddet mod selvinkriminering omfatter også de kollegaer der deltog i politiforretningen, men som der ikke er blevet klaget over. Det skyldes at de kan risikere strafansvar for ikke at have anmeldt forholdet eller handlet korrekt i situationen, jf. straffelovens § 156.

I praksis er der eksempler på, at polititjenestemænd afgiver vidneforklaring med en sigtets retstilling.

I **SA1-00-321-0908 og K 742/2001**⁷⁰ var en politiassistent tiltalt for at have udøvet vold mod en anholdt. I straffesagen afgav tre af politiassistentens kollegaer vidneforklaring med en sigtets retstilling. Det skyldtes, at det ikke kunne udelukkes, at der efterfølgende ville blive gjort et strafansvar gældende mod kollegaerne. Politiassistenten blev fundet skyldig og ankede dommen til landsretten. Kollegaerne afgav igen vidneforklaring, og i den forbindelse tilkendegav statsadvokaten, at der forsat var tale om en vidneforklaring med en sigtets retstilling. Kollegaernes advokat klagede til Rigsadvokaten, og henviste blandt andet til at klagesagen mod hans klienter havde været sat i bero i næsten et år. Rigsadvokaten fandt ikke anledning til at kritisere, at statsadvokaten havde sat klagesagen i bero afventende på landsrettens dom.

Denne praksis har til formål, at undgå at polititjenestemandens vidneforklaring bortfalder i sin helhed. Det er dog ikke en løsning uden problemer. I den forbindelse har Rigsadvokaten udtalt at *»bevisværdien af en polititjenestemandes forklaring må dog formodes at blive noget svækket, når den pågældende ikke er villig til at afgive forklaring under sædvanligt vidneansvar»*.⁷¹ Det er imidlertid en pragmatisk løsning, som tilgodeser hensynene til de involverede parter og sagens opklaring.

I betænkning nummer 1507-2009 om behandling af klager over politiet blev en anden løsning overvejet. Der var tale om en fri lejde ordning, hvor polititjenestemænd kunne få frit lejde til at indrømme fejl og svigt. Der blev argumenteret for at sager bedre kunne oplyses, hvis polititjenestemænd kunne stå frem uden at det fik konsekvenser for deres karrierer. På baggrund af en samlet vurdering fandt flertallet ikke anledning til at anbefale en frit lejde ordning.⁷²

Om polititjenestemandens sandhedspligt henvises der i betænkning nummer 1507-2009 til Rigspolitechefens kundgørelse I nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling. Det fremgår af betænkningen at *»hvis den pågældende tjenestemand undlader at afgive forklaring eller afgiver urigtig erklæring til statsadvokaten i en sag, hvor der ikke er risiko for straf eller formelt disciplinært ansvar, vil det efter omstændighederne kunne behandles som en selvstændig tjenesteforseelse»*.⁷³ Af kundgørelsen fremgår det af punkt 2.1.1 at polititjenestemanden som

⁶⁹ Hans Fogtdal og Jesper Hjortenber, Politiklageordningen, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2012, s. 54

⁷⁰ Rigsadvokatens beretning 2001, s. 76 f

⁷¹ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 128

⁷² Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 186

⁷³ Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 38

udgangspunkt har oplysnings- og sandhedspligt, og af 2.1.1.1 at dette ikke gælder, hvis polititjenestemanden konkret vurderer at en forklaring kan føre til straf eller disciplinærsanktion. Det følger endvidere af 2.1.1.2 »*hvis en tjenestemand alligevel vælger at fremkomme med sådanne oplysninger, selvom pågældende ikke har pligt hertil, kan der ikke stilles krav om, at indholdet skal være i overensstemmelse med sandheden*«. ⁷⁴

⁷⁴ Rigspolitichefens kundgørelse I nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling

5. Administrativ praksis

I det følgende behandles eksempler fra administrativ praksis. Formålet med kapitlet er at undersøge, hvordan en falsk anmeldelse, som fører til en klagesag, kan påvirke den relaterede straffesags gang.

Først behandles bevisvurderingen i klagesager, herefter klagesager der har ført til tiltalerejsning efter straffelovens § 164, stk. 1.

Dernæst behandles opportunistiske anmeldelser og anklagemyndighedens tiltalepraksis.

Til sidst behandles konsekvensen af polititjenestemandens nægtelse af at afgive vidneforklaring på grund af en verserende klagesag henset til forbuddet mod selvinkriminering og prioriteringen af de forbundne straffe- og klagesager.

5.1 Bevisvurderingen i en klagesag

Om selve bevisvurderingen fremgår det af betænkning 1507-2009 at *»klager over politiet bliver formentlig i højere grad, end det er tilfældet på andre forvaltningsområder, opfattet som en klage over den enkelte polititjenestemand, og risikoen for at den pågældende kan blive udsat for kritik med tjenstlige konsekvenser til følge er større end på andre områder. Disse forhold har ført til - og må nødvendigvis føre til - at hensynet til den enkelte polititjenestemands retssikkerhed tillægges særdeles stor vægt, således at kravene til bevisets styrke for at give en klager medhold også i en adfærdsklagesag nærmer sig kravet til bevisets styrke i en straffesag«*.⁷⁵ Det fremgår endvidere at *»i det omfang klagesagen er rettet mod en bestemt polititjenestemand, vil der oftest være en latent (typisk meget lille) risiko for, at han, hvis klageren får medhold, kan straffes eller få en disciplinær sanktion. Dette forhold har den virkning, at det – for at klageren kan få medhold – efter bevisbedømmelsen skal være hævet over enhver rimelig tvivl, at klageren har ret. Dette bevisstyrkekrav kan naturligvis ikke angives eksakt, men ligger næppe under 90 %'s sandsynlighed«*.⁷⁶

Politiklageordningerne er historisk set ofte blevet kritiseret af medierne i den offentlige debat. Det drejer sig typisk om enkeltsager. Kritikken drejer sig som regel om politiklageordningernes manglende uafhængighed, eftersom de ansatte som regel har professionel baggrund i politiet eller hos anklagemyndigheden.

I en konkret sag kontaktede Rigsadvokaten en forsvarsadvokat, som i et interview med Politiken under overskriften *»Advokat: For farligt at klage over politiet«* havde udtalt at *»hvis man klager over politiet, risikerer man, at sagen bliver vendt på hovedet, så man selv ender med at blive anklaget«*. I den forbindelse skrev Rigsadvokaten at *»klager over politiet bliver behandlet seriøst og grundigt af statsadvokaterne. Det sker naturligvis i mange tilfælde, at klageren ikke får medhold i sin klage. Dette kan imidlertid på ingen måde tages som udtryk for, at det skulle være farligt eller nytteløst at klage. De regionale statsadvokaters afgørelse i en sag træffes således på*

⁷⁵ Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 189

⁷⁶ Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009, s. 195

*grundlag af en ganske almindelig bevisvurdering, der ikke adskiller sig fra bevisvurderingen i andre sager. Der er som anført af statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen tale om en helhedsvurdering, hvor samtlige forklaringer indgår i sagen, uanset om der er tale om polititjenestemænd eller ej».*⁷⁷

5.2 Påstand mod påstand

Det kan anføres generelt, at en polititjenestemands forklaring om egne iagttagelser kan lægges til grund som tilstrækkeligt bevis, hvis polititjenestemanden ikke selv er part i sagen, jf. **SA4-99-6206-0098 og 511/99**.⁷⁸

En person blev anholdt for overtrædelse af politivedtægten. Efterfølgende anmeldte den anholdte en politiassistent for at have slået den anholdte i ansigtet under transporten til politistationen. I forbindelse med løsladelsen blev den anholdte opfordret til at gå på skadestuen, hvilket han dog ikke gjorde.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen eftersom påstand stod mod påstand.

Politiassistenten anmeldte den anholdte for falsk anklage. Statsadvokaten opgav påtale. Sagen blev påklaget til Rigsadvokaten der tiltrådte statsadvokatens afgørelse og bemærkede at »sagen adskilte sig fra de situationer, hvor en polititjenestemands forklaring om sine iagttagelser om et strafbart forhold, hvori han ikke selv er part, lægges til grund som tilstrækkeligt bevis«.⁷⁹

5.3 Åbenlyst grundløs

I administrativ praksis ses der flere eksempler på klagesager mod polititjenestemænd, som fører til en anmeldelse for falsk anklage efter straffelovens § 164, stk. 1. Det drejer sig typisk om særdeles grove beskyldninger, og hvor de faktiske forhold ikke støtter anmelders påstande.

I **SA2-2003-321-0100**⁸⁰ anmeldte en mand flere polititjenestemænd for en række strafbare forhold, herunder at have modtaget bestikkelsespenge fra en navngivet forsvarsadvokat, og at lække oplysninger til rockere.

Statsadvokaten så med stor alvor på anmeldelsen, og en omfattende efterforskning blev iværksat, som førte til at statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs, hvorefter statsadvokaten rejste tiltale for falsk anmeldelse efter straffelovens § 164, stk. 1. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

I byretten blev den tiltalte idømt 6 måneders fængsel som tillægsstraf. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

Statsadvokatens valg af tiltalerejsning kan formentligt begrundes i anmeldelsens grove karakter og omfang, eftersom det drejede sig om flere navngivne polititjenestemænd og en forsvarsadvokat.

⁷⁷ Rigsadvokatens beretning 2004, s. 25

⁷⁸ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 161

⁷⁹ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 161

⁸⁰ Rigsadvokatens beretning 2004, s. 97

Det fremgår ikke direkte, men det har sandsynligvis også spillet en rolle, at der i den omfattende efterforskning ikke blev fundet nogle indicier overhoved. Anmeldelsen har derfor fremstået som komplet grundløs. Henset til det forrige og resultatet af den efterfølgende domstolsbehandling, virker tiltalerejsningen velbegrunderet.

Et andet eksempel er **SA5-96-321-0036**.⁸¹

A indgav en anmeldelse om vold i forbindelse med en anholdelse, hvor han under transporten til politistationen var blevet slået med knytnæveslag. A var blevet anholdt sammen med B fordi de svarede til et signalement vedrørende et overfald.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, og begrundede det med at A og B havde givet modstridende forklaringer, at A først havde søgt læge et halvt år efter episoden og samme dag som han blev afhørt af statsadvokaten, at han på *ganske urealistisk måde* havde afgivet forklaring til politiet som han havde en åbenbar modvilje overfor. Han påstod blandt andet at *hundemanden* hadede ham og tæskede ham hver gang de mødes, at polititjenestemænd havde fortalt ham at han fremover ville få tæsk når han blev anholdt, og at førersædet i patruljevognen blev rykket helt tilbage for at irritere ham.

Politiklagenævnet var enig med statsadvokatens afgørelse. Statsadvokaten rejste efterfølgende tiltale mod A. A blev dømt i byretten og landsretten afviste tiltaltes anke.

Det fremgår tydeligt, at der her er tale om person som nærer en stor modvilje mod politiet. Anmelderens forklaringer virker utvivlsomt fantasifulde.

I **SA1-99-321-0608 og 453/99**⁸² var der flere vidner til stede, som ikke kunne bekræfte anmelderens udlægning af situationen.

En kvinde indgav en anmeldelse om at to politiassistenter havde truet hendes ven med en pistol efter en kropsvisitation. Den ene politiassistent skulle have peget en pistol mod vennens tinding og sagt »*at han kraftedme skulle fortælle hvor coken var ellers ville han trykke af*«.

Statsadvokaten valgte at indstille efterforskningen i sagen, eftersom vennen ikke kunne bekræfte forklaringen om truslen. Statsadvokaten besluttede desuden ikke at rejse tiltale efter straffelovens § 164, stk. 1. Sagen blev indbragt for Rigsadvokaten, som besluttede at efterforskningen skulle genoptages, og efterfølgende tiltrådte en indstilling, om at der blev rejst tiltale for falsk anklage.

Byretten vurderede at der i anmeldelsen ikke var beskyldninger rettet mod bestemte personer der kunne identificeres. På den baggrund blev den tiltalte frifundet. For mere om denne problematik jævnfør afsnittet om den uskyldiges identitet.

⁸¹ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 85 f

⁸² Rigsadvokatens beretning 1999, s. 160

Kvindens anmeldelse kunne ikke bekræftes af vennen eller nogen anden der var til stede. Rigsadvokatens beslutning om at genoptage sagen, efter at statsadvokaten havde indstillet efterforskningen, kan måske begrundes med at anmeldelsen var en del af den kontroversielle Station 1 sag.⁸³

I **SA1-99-321-0600**⁸⁴ var anmelders forklaring utroværdig, og der blev derfor rejst tiltale for falsk anklage.

En kvinde anmeldte en navngiven polititjenestemand for, at i cirka 25-30 tilfælde at have krævet seksuelle ydelser som betaling for narkotika, som polititjenestemanden havde konfiskeret.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs blandt andet fordi at den anmeldte polititjenestemand ikke havde de ydre fysiske kendetegn, som kvinden angav, og fordi anmelderen ikke kunne udpege den lejlighed hun havde været i 25-30 gange. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Statsadvokaten rejste herefter tiltale efter straffelovens § 164, stk. 1. I byretten blev den tiltalte idømt 4 måneders fængsel. Dommen blev ikke anket.

I denne sag er der nok ikke tvivl om at anmeldelsen er uden hold i virkeligheden, og det må derfor have stået anmelderen klart, at oplysningerne i anmeldelsen var urigtige.

5.4 Opportunistisk anmeldelse

En del af specialets problemformulering beror på den problemstilling hvor polititjenestemænds vidneforklaring bortfalder på grund af en falsk modanmeldelse. I en beretning bemærker Rigsadvokaten at *»man kan lejlighedsvis få det indtryk, at en anmeldelse mod en polititjenestemand eller en klage over politiet kan være udløst af, at der rejses en straffesag mod klageren, f.eks. for vold mod politiet«*.⁸⁵

Den problematik ses tydeligt i **SA5-96-44-0030**.⁸⁶ En kvinde var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 119, ved at have bidt, spyttet og sparket en polititjenestemand i forbindelse med en anholdelse. Tre uger inden domsforhandlingen klagede kvinden, gennem sin advokat, over polititjenestemanden for blandt andet at have opført sig aggressivt og racistisk.

I den konkrete sag valgte polititjenestemanden at afgive vidneforklaring. Det skete på trods af at polititjenestemanden var fritaget for at afgive vidneforklaring. Dagen efter vidneforklaringen trak advokaten anmeldelsen tilbage.

⁸³ For yderligere se Ib Henricson, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016, s. 1015 f

⁸⁴ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 159

⁸⁵ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 130

⁸⁶ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 130 f

Det er her klart at klagen fremstår som et opportunistisk forsøg på at hindre polititjenestemandens vidneudsagn. Det er ikke utænkeligt, at klagen blev trukket tilbage med stor hastighed, for at undgå en tiltale efter straffelovens § 164, stk. 1. Desuden bliver straffen for falsk anmeldelse mildere, hvis anmelderen straks trækker anmeldelsen tilbage, jf. afsnittet om **SA2-99-321-0317 og K 487/99**.⁸⁷

Et tilsvarende hændelsesforløb forelå i **K 28/96**⁸⁸. En person A var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 119, ved at have stødt sit knæ op i ansigtet på en polititjenestemand. Et år senere under hovedforhandlingen oplyste den tiltalte, at han var blevet udsat for vold af den samme polititjenestemand. Den tiltaltes forklaring blev dikteret til retsbogen, og hovedforhandlingen blev udsat, idet forsvareren ville indgive en anmeldelse. Anmeldelsen blev således indgivet et år efter episoden, og i direkte forbindelse med hovedforhandlingen.

I **K 35/96**⁸⁹ blev indgivelsen af en anmeldelse påberåbt som grund til frifindelse i en straffesag. En person var sigtet for overtrædelse af færdselsloven, og fik tilsendt et bødeforlæg. Den sigtede klagede herefter over bødeforlægget og gjorde gældende, at han havde kørt for hurtigt på grund af chikanekørsel fra en anden bil. Det viste sig efterfølgende, at den anden bil, var en civil politibil. Klagesagen blev sat i bero og »statsadvokaten fandt, at den indgivne klage reelt var As begrundelse for at blive frifundet i færdselssagen«.⁹⁰

I nogle klagesager bliver anmeldelsen først indgivet tæt på tidspunktet for polititjenestemandens vidneforklaring i den relaterede straffesag. Formålet med anmeldelsen er muligvis at trække straffesagen i langdrag eller at få polititjenestemanden til at undlade at afgive vidneforklaring, jf. **SA1-98-321-0475**.⁹¹

En person der var tiltalt i en sag om handel med euforiserende stoffer oplyste efter et retsmøde til sin advokat, at han havde været udsat for vold i forbindelse med en anholdelse, foretaget af de to polititjenestemænd, der lige havde vidnet i sagen.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs på grund af, at en politiattest ikke angav skader der kunne svare til den i anmeldelsen beskrevne volde. Statsadvokaten begrundede endvidere afvisningen med at anmeldelsen var blevet indleveret i forbindelse med et retsmøde, hvor de to polititjenestemænd havde vidnet mod den tiltalte. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Der blev rejst tiltale for falsk anklage og i byretten fandt den tiltalte skyldig. I landsretten blev den tiltalte frifundet med dissens. Ifølge flertallets vurdering kunne det ikke afvises at tiltalte havde følt sig udsat for en voldsom behandling under anholdelsen, og derfor ikke havde det nødvendige forsæt til at indgive en falsk anmeldelse.

Sagen er bemærkelsesværdig fordi at der i forbindelse med anholdelsen var udarbejdet en politiattest af en praktiserende læge. Indholdet af politiattesten stemte ikke overens med den vold

⁸⁷ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 158 f

⁸⁸ Rigsadvokatens beretning 1996, s. 137

⁸⁹ Rigsadvokatens beretning 1996, s. 139

⁹⁰ Rigsadvokatens beretning 1966, s. 139

⁹¹ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 159 f

som beskrevet i anmeldelsen. Der forelå med andre ord et centralt uafhængigt bevis der talte imod anmelderens forklaring. Statsadvokaten lagde yderligere vægt på at anmeldelsen var indgivet tre måneder efter episoden, og i direkte forbindelse med et retsmøde vedrørende et andet forhold. Det kan formentligt ikke afvises, at statsadvokaten har opfattet anmeldelsen som chikanøs.

Henset til indholdet af politiattesten og det sene tidspunkt for anmeldelsen, virker tiltalerejsningen særdeles velbegrundet.

Landsrettens resultat er imidlertid problematisk. Det bør derfor bemærkes, at der i landsretten var dissens om resultatet. Frifindelsen blev begrundet med at den tiltalte kunne have opfattet anholdelsen for voldsom, og derfor ikke have haft forsæt til at indgive en anmeldelse indeholdende urigtige oplysninger.

SA6-2003-321-0026⁹² er et tilsvarende eksempel.

En mand blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 ved at have givet en politiassistent et knytnæveslag i ansigtet, flere gange at have trykket ham for øjnene og kradset ham i ansigtet. Mandens advokat indgav en uge efter at der var rejst tiltale en anmeldelse mod den samme politiassistent. Af anmeldelsen fremgik det at politiassistenten havde sparket den tiltalte i ansigtet. En lægeundersøgelse af tiltalte viste kun mindre overfladiske skrammer.

Statsadvokaten vurderede at anmeldelsen og lægeundersøgelsen var svært forenelige, og afviste derfor anmeldelsen som grundløs. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sagens fakta er næsten identisk med sagen **SA1-98-321-0475**⁹³. I begge sager blev anmeldelsen indgivet i forbindelse med begyndelsen af domstolsbehandlingen af en anden sag der udsprang af samme episode med de samme parter. Der var desuden foretaget en lægeundersøgelse i begge sager, som ikke stemte overens med det begivenhedsforløb der fremgik af anmeldelsen.

I den tidligere beskrevne sag valgte statsadvokaten at rejse tiltale for falsk anklage. Der blev imidlertid ikke rejst tiltale i denne sag. Det virker ellers oplagt at overveje straffelovens § 164, stk. 1 eftersom lægeundersøgelsen direkte modsiger anmeldelsen.

5.5 Modanmeldelse, ej tiltale

I den administrative praksis er der flere eksempler på at anklagemyndigheden er tilbageholden med at rejse tiltale i sager om modanmeldelse. Ved modanmeldelse forstås en situation hvor en polititjenestemand er blevet anmeldt enten som en adfærdsklage eller anmeldelse om strafbart forhold, som efterfølgende blev afvist, og hvor polititjenestemanden herefter indgiver en anmeldelse for falsk anklage mod den oprindelige anmelder.

⁹² Rigsadvokatens beretning 2003, s. 159

⁹³ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 159 f

Et eksempel herpå er **SA2-99-321-0317 og K 487/99**.⁹⁴

En person der var anholdt og sigtet for spirituskørsel blev visiteret, og i den forbindelse fremsatte han beskyldninger om at to politiassistenter, der havde anholdt ham, havde stjålet 1.000 kr. i kontanter fra ham. Den anholdte blev gentagne gange adspurgt om han ønskede at opretholde anmeldelsen, hvilket han bekræftede. Først tre timer senere, hvor han skulle afhøres nærmere om tyverianmeldelsen, indrømmede han at anmeldelsen var falsk.

Politiassistenterne anmeldte den anholdte for falsk anklage. Statsadvokaten afviste anmeldelsen om falsk anklage, hvilket politiklagenævnet var enig i. Politiassistenterne indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, som traf afgørelse om at den anholdte skulle sigtes for falsk anklage efter straffelovens § 164, stk. 1. Rigsadvokaten vurderede, at den anholdte havde haft rig mulighed til at trække den falske anmeldelse tilbage, og at han ifølge sin egen forklaring fremsatte beskyldningerne for at tage hævn over politiet.

I straffesagen blev den tiltalte idømt 10 dages hæfte, og i forbindelse med strafudmålingen hæftede byretten sig ved, at der trods alt, gik relativ kort tid før den tiltalte erkendte at anmeldelsen var urigtig.

Sagen illustrerer hvordan der er en modvilje mod at føre sager efter straffelovens § 164, stk. 1.

På den ene side er det jo tydeligt at anmelderen har realiseret både det objektive og subjektive gerningsindhold i bestemmelsen. Endvidere erkender anmelderen selv sin skyld. Af den grund virker statsadvokatens afgørelse om at afvise sagen som grundløs, ikke særligt velbegrundet.

På den anden side kan der argumenteres for at der ikke skete nogen reel "skade", eftersom at anmeldelsen blev trukket tilbage indenfor tre timer. Strafudmålingen på de 10 dage er tilsvarende beskeden. Straffen er kun på tre dage højere end den korteste fængselsstraf, jf. straffelovens § 33, stk. 1.

I **SA4-00-6206-0013 og 459/00**⁹⁵ blev der ikke rejst tiltale for falsk anklage på baggrund af anmelders subjektive opfattelse af en politiforretning.

En person indgav en anmeldelse, om at han var blevet slået 8-10 gange i hovedet med en metalstavlygte. Ifølge politiassistenternes forklaring blev den anholdte slået over skulderen to gange med en politistav.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen eftersom den anholdtes forklaring ikke stemte overens med en lægeundersøgelse af den anholdte.

Politiassistenterne indgav en anmeldelse om falsk anklage. Statsadvokaten opgav påtale idet det ikke kunne afvises, at den anholdte opfattede det som om han blev slået med en metalstavlygte. Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

⁹⁴ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 158 f

⁹⁵ Rigsadvokatens beretning 2000, s. 148

Det virker ved første øjekast usandsynligt at 8-10 slag i hovedet med en metalstavlygte kan forveksles med 2 slag over skulderen med en politistav. Sammenholdt med resultatet af lægeundersøgelsen, som understøttede polititjenestemændenes forklaring, burde straffelovens § 164, stk. 1 at have været overvejet. Statsadvokaten og Rigsadvokaten er imidlertid enige om at tillægge anmelderens subjektive fortolkning af episoden stor betydning.

I **SA2-97-321-0190 og K 196/97** og **SA2-97-321-0206; K 229/98**⁹⁶ blev der ikke rejst tiltale på trods af gentagne anmeldelser.

En hyrevognschauffør blev idømt en bøde for overtrædelse af færdselsloven. Chaufføren anmeldte herefter den politiassistent, som havde vidnet i straffesagen, for falsk forklaring for retten. Statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen. Chaufføren påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Et år senere indgav chaufføren en ny anmeldelse mod flere polititjenestemænd for falsk forklaring i forbindelse med en anden upåanket straffesag vedrørende en hastighedsoverskridelse. Statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen. Chaufføren påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Der blev ikke rejst tiltale for falsk anmeldelse.

Sagen drejede sig om to mindre overtrædelser af færdselsloven med en samlet bødestraf på 4.000 kroner. Indholdet af de to anmeldelser fremgår ikke direkte, og det kan derfor ikke med sikkerhed fastslås om anmelderen har realiseret de objektive og subjektive krav i straffelovens § 164, stk. 1.

5.6 Manglende forklaring

I praksis ses der mange eksempler på politiforretninger, hvor der kun er den involverede og en polititjenestemand til stede. I sådanne tilfælde vil en eventuel uoverensstemmelse som udgangspunkt hvile på påstand mod påstand. I det tilfælde, hvor polititjenestemanden nægter at udtale sig i straffesagen henset til en verserende klagesag, vil resultatet derfor typisk være frifindelse på bevisets stilling. Se eksempelvis **SA1-99-44-0336 og K 627/00**.⁹⁷

I forbindelse med et færdselsuheld blev politiet tilkaldt. Den ene af de involverede blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 121 fordi han flere gange kaldte en politiassistent for racist. Efterfølgende klagede han over den politiassistent der var kommet til stedet.

Den tiltalte blev frifundet blandt andet fordi at politiassistenten ikke ønskede at afgive forklaring, henset til den verserende klagesag hos statsadvokaten.

⁹⁶ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 84

⁹⁷ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 67 f

Såfremt det eneste vidne i en straffesag bortfalder, må anklagemyndigheden nødvendigvis påstå frifindelse henset til objektivitetsprincippet. Jævnfør eksempelvis **SA3-98-44-0153**.⁹⁸

En mand blev anholdt og sigtet for spirituskørsel. I forbindelse med anholdelsen gjorde manden modstand, og kaldte politiassisterne *nazi- og hiposvin*, og sparkede en af politiassisterne på benet. Manden blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 119. Manden klagede over politiassistenternes magtanvendelse i forbindelse med anholdelsen.

I byretten blev manden frifundet efter anklagemyndighedens påstand. Det skyldes at politiassisterne, på grund af den verserende klagesag hos statsadvokaten, ikke ønskede at afgive forklaring i retten.

Efterfølgende afviste statsadvokaten klagesagen. Politiklagenævnet var enig i statsadvokatens afgørelse.

5.7 Prioriteringen af straffe- og klagesager

I forbindelse med behandlingen af straffe- og klagesager, som udspringer af den samme episode, opstår der en problematik vedrørende prioriteringen af de to sager. Der kan eksempelvis være tale om en straffesag mod en borger for overtrædelse af straffelovens § 119 i forbindelse med en anholdelse, hvor borgeren efterfølgende har indsendt en klage over magtanvendelsen ved anholdelsen. Spørgsmålet er således, hvilken af de to sager skal behandles først?

I det givne eksempel er der tale om en enkelt episode, og det er derfor de samme parter som er involveret i klagesagen og straffesagen. Det betyder at det er den samme persongruppe som skal afhøres i begge sager.

Der kan tænkes tre fremgangsmetoder angående klagebehandlingen og efterforskningen. 1) Begge sager behandles samtidigt 2) Klagesagen behandles først 3) Straffesagen behandles først.

Den første fremgangsmetode er ulogisk. Det vil utvivlsomt indebære et stort ressourcspild, hvis sagerne behandles samtidigt. Til hver sagsbehandling vil det være nødvendigt at afhøre de involverede parter, som derfor vil blive afhørt gentagne gange. Det kan have en negativ konsekvens for kvaliteten af vidneudsagn, hvis de involverede parter skal afhøres gentagne gange af forskellige myndigheder.

Angående den anden fremgangsmetode er det statsadvokaternes opfattelse at *»en praksis, hvorefter straffesagen mod klageren sættes i bero på klagesagens behandling eller afgørelse, vil kunne resultere i en markant forøgelse af antallet af klager«*.⁹⁹

Den tredje fremgangsmetode er at behandle straffesagen først. Det fremgår af bemærkninger af statsadvokaten i en konkret sag at *»i overensstemmelse med helt fast praksis bør en undersøgelse ... afvente udfaldet af den verserende straffesag, der omhandler helt samme handlingsforløb«*.¹⁰⁰

⁹⁸ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 83 f

⁹⁹ Rigsadvokatens beretning 1997, s. 128

¹⁰⁰ FOB.2001.147 s. 2

Statsadvokaten har i en anden sag begrundet at sætte sagen i bero således »Jeg har herved lagt vægt på, at den efterforskning, De anmoder om, synes at angå det samme handlingsforløb, som retten skal tage stilling til ved afgørelsen af den mod Deres klienter rejste tiltale. Jeg finder det derfor særdeles uhensigtsmæssigt, at der sideløbende med sagens behandling i retten foretages efterforskning af mig med afhøring af de samme personer, som afgiver forklaring i retten om nøjagtigt det samme hændelsesforløb«. ¹⁰¹

Rigsadvokaten har godkendt den ordning, og bemærket at »det er min opfattelse, at statsadvokaterne bør have et vidt skøn over, hvordan en undersøgelse tilrettelægges, herunder om det efter en konkret vurdering er hensigtsmæssigt at sætte behandlingen af en klagesag i bero på afgørelsen af en verserende straffesag«. ¹⁰²

Det er således den tredje fremgangsmetode der anvendes i praksis. Det medfører at en klagesag sættes i bero i hvert fald indtil straffesagen er afgjort i første instans. Det er blevet argumenteret at på den måde bedst får klarlagt klagens fulde omfang. ¹⁰³ Metoden har den fordel at retsbogsforklaringer kan anvendes ved den senere klagesag. Det fremgår af Rigsadvokatens bemærkninger i en klagesag at »jeg er endvidere af den opfattelse, at reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b ikke er til hinder for, at straffesagens akter, herunder retsbogsforklaringer, kan indgå som en del af statsadvokatens undersøgelsesmateriale i klagesagen«. ¹⁰⁴

Problematikken blev endvidere behandlet af Folketingets Ombudsmand i **FOB2001.147**.

En politiklagenævns sag blev af statsadvokaten sat i bero indtil en straffesag med de samme parter var afgjort. Statsadvokaten begrundede afgørelsen med at straffesagen og politiklagenævns sagen hændelsesmæssigt havde de samme hovedpunkter. Rigsadvokaten var enig i statsadvokatens afgørelse.

En advokat klagede, på vegne af Politiforbundet i Danmark til Folketingets Ombudsmand. Klagen angik for det første prioriteringen i forholdet mellem straffesager og politiklagenævns sager i almindelighed. For det andet angik klagen den konkrete sag.

Advokaten anførte at statsadvokaten i en anden sag havde udtalt at »i overensstemmelse med helt fast praksis bør en undersøgelse i nærværende sag derfor afvente udfaldet af den verserende straffesag, der omhandler helt samme handlingsforløb«. ¹⁰⁵ Advokaten bemærkede at »denne 'helt faste praksis' savner hjemmel i retsplejeloven, er i strid med god forvaltningsskik og i øvrigt i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 6«. ¹⁰⁶

¹⁰¹ K 28/96, Rigsadvokatens beretning 1996

¹⁰² Rigsadvokatens beretning 1997, s. 128

¹⁰³ FOB.2001.147, s. 2

¹⁰⁴ Rigsadvokatens beretning 1996, s. 139

¹⁰⁵ FOB.2001.147, s. 2

¹⁰⁶ FOB.2001.147, s. 2

Advokaten var kritisk over denne faste praksis og anførte at »polititjenestemænd, der indkaldes til at afgive vidneforklaring i en situation som den foreliggende, kan naturligvis påberåbe sig vidnefritagelse i medfør af retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1

Tiltalte, der måtte få kendskab til Statsadvokaternes praksis, kan således med held, efter at der er rejst tiltale, indgive en anmeldelse imod de implicerede polititjenestemænd i en række tilfælde med den konsekvens, at Anklagemyndigheden under domsforhandlingen i straffesagen må ændre sin påstand fra domfældelse i overensstemmelse med anklageskriftet til frifindelse, når de implicerede polititjenestemænd (som de eneste vidner) påberåber sig vidnefritagelse. Sådanne uheldige konsekvenser af den praktiserede ordning vil i hvert fald kunne elimineres, såfremt politiklagenævns sagen færdigbehandles inden domsforhandlingen i straffesagen, hvad der efter min opfattelse helt oplagt bør ske, såfremt beskyldningerne imod de implicerede polititjenestemænd er alvorlige, herunder med beskyldninger om vold «.¹⁰⁷

Statsadvokaten bemærkede at politiklagenævns sager ikke ubetinget sættes i bero på udfaldet af straffesagen. Afgørelsen træffes på baggrund af en konkret afvejning af den enkelte sags forhold. Det er dog hovedreglen at klagesagen sættes i bero, hvis der er tale om hændelsesmæssigt sammenfald mellem klagesagen og straffesagen. Statsadvokaten bemærkede endvidere, at han fandt det betænkeligt, hvis den tiltalte klager kunne overtage styringen af straffesagens forløb, ved at indgive en klage over den involverede polititjenestemand.

Angående berostillelsen anførte Folketingets Ombudsmand, at et grundlæggende krav til forvaltningen er at afgørelser skal træffes så hurtigt som det er muligt og forsvarligt. En berostillelse vil uundgåeligt medføre en forhaling af sagen, og skal derfor være sagligt begrundet. Ombudsmanden udtalte at »afgørelsen af hvorvidt det kan anses for rimeligt at stille en sag i bero mens udfaldet af en anden sag afventes, afhænger i første omgang af en prognose for betydningen af den anden sag. Statsadvokaten har bl.a. henvist til den procesbesparelse som forventes at kunne opnås ved at afvente udfaldet af straffesagen. I en sag som den foreliggende er der på den anden side et klart og vægtigt hensyn at tage til de politifolk som er involveret i klagesagen der kan have alvorlige tjenestelige og/eller strafferetlige konsekvenser, ligesom også hensynet til klagerne naturligvis er af betydning«.¹⁰⁸

På det grundlag fandt Folketingets Ombudsmand ikke anledning til at udtale kritik af statsadvokatens afgørelse om berostillelse i den konkrete sag. Der var heller ikke anledning til at iværksætte en undersøgelse om hvorvidt kravet om rettergang inden rimelig tid i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 var tilsidesat. Der kan dog være et hensyn til parterne i en berostillet politiklagenævns sag, som medfører at afgørelsen om berostillelse skal genovervejes, hvis straffesagen trækker væsentligt ud.

I forhold til advokatens klage om prioriteringen i forholdet mellem straffesager og politiklagenævns sager i almindelighed, fandt Folketingets Ombudsmand ikke anledning til at iværksætte en undersøgelse. Afgørelsen blev begrundet med at efter statsadvokaternes og

¹⁰⁷ FOB.2001.147, s. 3

¹⁰⁸ FOB.2001.147, s. 4

Rigsadvokatens oplysninger afgøres beslutningen om berostillelse på baggrund af en konkret vurdering med inddragelse af saglige hensyn.

5.8 Delkonklusion

På baggrund af det foregående kan det generelt konkluderes at på grund af hensynet til den enkelte polititjenestemands retssikkerhed er der i klagesager et krav til bevisets styrke, som er tæt på kravet til bevisets styrke i en straffesag.

Der er flere eksempler på falske anmeldelser, som er så grove, at anklagemyndigheden har valgt at rejse tiltale efter straffelovens § 164, stk. 1.

Der er imidlertid også flere eksempler der tyder på, at anklagemyndigheden er meget forsigtig med at rejse tiltale for falsk anklage.

En polititjenestemand har ikke pligt til at afgive vidneforklaring i en straffesag, hvis der verserer en klagesag mod polititjenestemanden. Polititjenestemandens vidneforklaring er ofte central, og derfor fører bortfald af vidneforklaring ofte til frifindelse af den tiltalte.

Spørgsmålet om prioriteringen af straffe- og klagesager er kompliceret og er blevet behandlet i stort omfang af statsadvokaterne, Rigsadvokaten og Folketingets Ombudsmand. Det har ført til en fast praksis, hvorefter straffesagen behandles først. Det betyder imidlertid ofte at klagesagen sættes i bero, og behandles først efter straffesagens konklusion. Den fremgangsmetode har den fordel, at vidneafhøringer som er blevet ført til retsbogen, kan anvendes i forbindelse med klagesagens behandling. De alternative fremgangsmetoder er ikke praktisk anvendelige, fordi de i høj grad vil påvirke straffesagens gang.

6. Forholdet til EMRK

I dette kapitel beskrives kort de internationale menneskerettighedernes tilblivelse og formål med fokus på Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Derefter bliver de relevante konventionsbestemmelser analyseret i forhold til falsk anklage med inddragelse af relevant praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

6.1 Historie

Princippet om menneskerettigheder har sine rødder i filosofien fra Oldtiden. De forfatningssikrede menneskerettigheder så sin begyndelse med Magna Carta i England i 1200-tallet, men begyndte først at sprede sig i Europa omkring 1700-tallet, og i Danmark markeret med Grundloven i 1849. Udviklingen tog først for alvor fart efter Anden Verdenskrig, som følge af de mange overgreb mod civilbefolkningen.¹⁰⁹

I 1948 blev De Forenede Nationers Verdenserklæring om Menneskerettigheder vedtaget. Verdenserklæringen indeholder en række politiske, borgerlige og kulturelle rettigheder. Det var første gang at der i et internationalt dokument var oplyst en række grundlæggende rettigheder. Verdenserklæringen er ikke juridisk bindende, men har været anvendt bredt til inspiration for andre menneskerettighedskonventioner herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.¹¹⁰

I 1949 blev Europarådet oprettet og året efter blev Den Europæiske Menneskerettighedskonvention vedtaget. Konventionen trådte i kraft i 1953 og blev ratificeret af Danmark i samme år. I 1992 blev konventionen inkorporeret i dansk lov.¹¹¹ Konventionen opretter desuden Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvis opgave er at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, som følger af konventionen jf. EMRK art. 19. Domstolens afgørelser er bindende for Europarådets medlemsstater. Domstolen har haft en stor indflydelse på udviklingen af menneskerettigheder.

6.2 Formål

Jens Elo Rytter stiller spørgsmålet hvorfor skal vi overhoved have menneskerettigheder, som beskytter det enkelte menneskes frihed og værdighed?¹¹² Han oplister to udgangspunkter. Først er menneskerettigheder nødvendige af ideologiske årsager, som et nødvendigt krav i et retfærdigt samfund. Derudover er menneskerettigheder af praktiske årsager med til at forebygge konflikter,

¹⁰⁹ Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 22 f

¹¹⁰ Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 24

¹¹¹ Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 24 f

¹¹² Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 32

og skaber derved et fredeligt samfund. Han bemærker, at en række konflikter i moderne tid er opstået som følge af undertrykkelse af religiøse, etniske eller nationale mindretal.¹¹³

6.3 Artikel 3 – Forbud mod tortur

Artikel 3 indeholder et absolut forbud mod tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Forbuddet omfatter fysisk såvel som psykisk mishandling.

I sager om falsk anmeldelse er kritikken af politiets magtanvendelse ofte en central del af klagen. Artikel 3 yder beskyttelse over for politiets uretmæssigt magtanvendelse. Et eksempel på det er M.F. mod Ungarn¹¹⁴.

En mand blev stoppet af politiet mens han kørte i en bil med tyvekoster. Manden anmeldte senere til politiet, at han var blevet udsat for omfattende mishandling af politiet, med det formål, at han skulle indrømme tyveriet. Han blev desuden udsat for en række racistiske udtalelser med henvisning til hans romabaggrund. Han blev senere undersøgt på et hospital, hvor der blev udstedt en attest, der dokumenterede flere skader på kroppen. Anklagemyndigheden valgte at indstille efterforskningen. Den forurettedes forklaring blev afvist som utroværdig, blandt andet henset til at han var blevet stoppet af politiet med tyvekoster, og vold med det formål at opnå en tilståelse derfor ikke var nødvendig. På den baggrund blev den forurettede efterfølgende dømt for falsk anklage.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fandt at der var sket en krænkelse af artikel 3. Det var tilfældet for mishandlingen af den forurettede. Der var også sket en krænkelse af artikel 3 som følge af politiets mangelfulde efterforskning af sagen. Der var desuden sket en krænkelse af artikel 14, fordi at politiet ikke havde efterforsket det racistiske motiv i sagen.

6.4 Artikel 6 – Ret til retfærdig rettergang

Af artikel 6 i den Europæiske Menneskerettighedskonvention fremgår det at *enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang*. Artiklen oplister herefter en detaljeret liste over elementer som indgår i en retfærdig rettergang, herunder blandt andet krav om en uafhængig og upartisk domstol, offentlighed, kontradiktion, eget valg af forsvarer og forbud mod selvinkrimination.

Efter bestemmelsens ordlyd angår retten til retfærdig rettergang *når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse*, jf. art. 6, 1. pkt. Det er tydeligt at bestemmelsen finder anvendelse i straffesager. Begrebet *strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser* er imidlertid vanskeligere at definere entydigt. Udgangspunktet er at bestemmelsen finder anvendelse i civile sager, men det er mindre klart om anvendelsesområdet også inkluderer disciplinærsager.

¹¹³ Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 32 f

¹¹⁴ M.F. v. Hungary, 45855/12

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis anlagt en vidtgående fortolkning af begrebet *borgerlige rettigheder og forpligtelser* til at omfatte en lang række offentligretlige sager mellem myndigheder og private.¹¹⁵ Eksempelvis disciplinære sanktioner over for læger og advokater og offentlige ansættelsesforhold.¹¹⁶

Det kan således ikke lægges til grund at bestemmelsen finder direkte anvendelse i disciplinærsager. Det er imidlertid klart at principperne i bestemmelsen, herunder forbuddet mod selvinkrimination, er blevet anvendt som inspiration i anden lovgivning og disciplinærregelsæt. Jævnfør eksempelvis retssikkerhedslovens¹¹⁷ § 10, hvoraf det fremgår at *hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse og retsplejelovens § 1019 g indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring til Politiklagemyndigheden, hvis forklaringen må antages at ville udsætte den pågældende for strafansvar eller disciplinæransvar.*

Klouvi mod Frankrig¹¹⁸ er et eksempel på en sag om overtrædelse af artikel 6 vedrørende falsk anmeldelse. En kvinde, ved navn Agnès Klouvi, anmeldte en mand for adskillige voldtægter og seksuel chikane. Efterforskningen blev indstillet på grund af manglende beviser. Klouvi blev efterfølgende dømt for falsk anklage. Det skete på baggrund af en bestemmelse i den dagældende straffelov, hvorefter domsfældelse for falsk anklage var påkrævet, hvis anklagen ikke førte til en sigtelse. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fandt at der var sket en krænkelse af artikel 6 om retten til en retfærdig rettergang herunder princippet om uskyldsformodningen. Det blev kritiseret, at den nationale lovgivning havde frataget domstolene det konkrete skøn.

Det fremgår desuden af Brandstetter mod Østrig¹¹⁹, at artikel 6 ikke giver en tiltalt ubegrænset ret til, i forbindelse med sit forsvar, at kaste en falsk mistanke på en anden person.

Menneskerettighedsdomstolen udtalte »*it would be overstraining the concept of the right of defence of those charged with a criminal offence if it were to be assumed that they could not be prosecuted when, in exercising that right, they intentionally arouse false suspicions of punishable behaviour concerning a witness or any other person involved in the criminal proceedings*«. ¹²⁰

¹¹⁵ Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 465

¹¹⁶ Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 465

¹¹⁷ Lov nr. 442 af 09/06/2004

¹¹⁸ Klouvi mod Frankrig, 30754/03

¹¹⁹ Brandstetter mod Østrig, 11170/84

¹²⁰ Brandstetter mod Østrig, 11170/84, para. 52

6.5 Artikel 10 – Retten til ytrings- og informationsfrihed

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 beskytter friheden til at ytre sig og til at modtage information. Ytringsfrihed er ifølge Jens Elo Rytter værdifuld for individets adgang til at udfolde sin personlighed. Ytringsfriheden styrker samfundsudviklingen i almindelighed, og er en nødvendig forudsætning for et demokrati.¹²¹

Indholdet i artikel 10 er ikke absolut. Det er muligt at gøre indgreb i ytringsfriheden. Det følger af artikel 10, stk. 2 at *udøvelsen af disse frihedsrettigheder medfører pligter og ansvar, kan den underkastes sådanne formaliteter, betingelser, restriktioner eller straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger, eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed.*

Straffelovens § 164, stk. 1 om falsk anklage kan betragtes som et indgreb i individets ret til ytringsfrihed. Trine Baumbach bemærker i den forbindelse, at selvom retten til ytringsfrihed ikke har sit primære virkefelt vedrørende bevidst urigtige udsagn¹²² er »§164, stk. 1, om den der afgiver urigtige oplysninger til offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, også en straffebestemmelse, der efter sin karakter udgør en begrænsning af ytringsfriheden og derfor skal fortolkes i lyset heraf«. ¹²³

Kernen i kriminaliseringen af falsk anklage er at straffe den der med forsæt afgiver urigtige oplysninger. På samme tid er det nødvendigt at borgeren har tillid til klagesystemet, og ikke frygter at blive straffet for at indgive en anmeldelse i god tro. Det skal derfor indgå i forsætsbedømmelsen af § 164, stk. 1 under hensyn til ytringsfriheden, at falsk anklage afgivet i god tro ikke straffes.¹²⁴

I *Bezymyanny v. Russia*¹²⁵ blev en forretningsmand dømt for falsk anmeldelse ved at have klaget til anklagemyndigheden over, at en navngivet dommer havde »*acting in the exercise of her duties, had committed a crime by delivering a deliberately unjust decision knowingly based on incorrect and sometimes even openly forged documentary evidence*«. ¹²⁶ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fandt, at der var sket en krænkelse af artikel 10. Domstolen lagde vægt på, at det i et demokratisk samfund »*may be necessary to protect public servants from offensive, abusive and defamatory attacks which are calculated to affect them in the performance of their duties and to damage public confidence in them and the office they hold*«. ¹²⁷ Domstolen taler her for en skærpet beskyttelse for offentligt ansatte som indtager en særlig rolle i samfundet,

¹²¹ Jens Elo Rytter, *Individets grundlæggende rettigheder*, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021, s. 282 f

¹²² Trine Baumbach, *Strafferet og menneskeret*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2014, s. 267

¹²³ Trine Baumbach, *Strafferet og menneskeret*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2014, s. 270

¹²⁴ Trine Baumbach, *Strafferet og menneskeret*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2014, s. 267

¹²⁵ *Case of Bezymyanny v. Russia*, 10941/03

¹²⁶ *Case of Bezymyanny v. Russia*, 10941/03, para. 14

¹²⁷ *Case of Bezymyanny v. Russia*, 10941/03, para. 38

i det her tilfælde dommere, men som det må kunne fortolkes til også at omfatte politiet. I dansk retspraksis ses det generelt som strafskærpende, at en falsk anklage rettes mod en polititjenestemand, jf. afsnittet om § 164 retspraksis. Det følger af rationalet om at en falsk anklage mod en enkelt polititjenestemand kan være med til at underminere befolkningens tillid til politiet i sin helhed.

Domstolen går videre og bemærker at et velfungerende klagesystem er et af fundamentene i et demokratisk samfund: » *The Court reiterates in that connection that it is one of the precepts of the rule of law that citizens should be able to notify competent State officials about conduct of civil servants which to them appears irregular or unlawful ... The important role that the judiciary plays in a democratic society cannot in itself immunise judges from being targets of citizens' complaints*«. ¹²⁸

I den forbindelse indgik det i domstolens vurdering at klagen var indgivet direkte til anklagemyndigheden, og ikke videregivet til andre, herunder medierne. Klageren havde rapporteret, i en høflig tone, et forhold, som han anså for at være ulovligt, til den rette myndighed.

Domsfældelsen for falsk anklage ved den nationale domstol var begrundet med at den pågældende dommers afgørelse var blevet opretholdt under appel. Det blev derfor lagt til grund at forretningsmanden nødvendigvis må have indgivet klagen i ond tro. Trine Baumbach konkluderede at »*Menneskerettighedsdomstolen mente under hensyn til at ytringsfriheden ikke, at man kunne slutte således og fandt som følge heraf, at da klager havde rettet anmeldelsen direkte til de relevante myndigheder og ikke havde offentliggjort sin anmeldelse i medierne, havde klager ikke forsæt til falsk anmeldelse. Man må med andre ord forstå dommen således, at forsætsbedømmelsen i sager den mødende skal ske i lyset af ytringsfriheden*«. ¹²⁹

En tilsvarende situation forelå i **U.2010.1496 V**. Tretten ansatte i et statsfængsel blev dømt efter straffelovens § 267 (injurie-bestemmelsen). De tretten ansatte havde i en klage til fængselslederen skrevet at en socialrådgiver havde begået dokumentfalsk. Landsretten lagde til grund, at socialrådgiveren ikke havde begået dokumentfalsk, og som følge heraf måtte de tretten ansatte have haft forsæt til overtrædelse af straffelovens § 267. Der er tale om den samme logik, som førte til domsfældelse ved den nationale domstol i *Bezmyanny v. Russia*. I begge sager blev der ikke taget stilling til om indgrebet i ytringsfriheden kunne begrundes i hensynene i artikel 10, stk. 2. Trine Baumbach bemærker i den forbindelse at »*selvom det følger af de kriminaliseredes forholds natur i straffelovens kapitel 17, at ytringsfriheden ikke ofte vil medføre straffrihed, da betingelserne for indgreb i artikel 10, stk. 2 tit vil være opfyldt, er prøvelsen efter sidstnævnte bestemmelse af principiel vigtighed, bl.a. fordi den antager en anden karakter end en traditionel*

¹²⁸ Case of *Bezmyanny v. Russia*, 10941/03, para. 40

¹²⁹ Trine Baumbach, *Strafferet og menneskeret*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2014, s. 270

*strafferetligt (hjemmels- og forsæts-) prøvelse. Samtidigt vil en eksplicit prøvelse efter artikel 10, stk. 2 også have betydning, hvis sagen senere indbringes for domstolen».*¹³⁰

¹³⁰ Trine Baumbach, *Strafferet og menneskeret*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2014, s. 271

7. Konklusion

I specialet behandles falske anklage mod polititjenestemænd. Efter straffelovens § 164, stk. 1 straffes den der afgiver urigtige oplysninger til en offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold.

Anvendelsesområdet for straffelovens § 164, stk. 1 er forholdsvist bredt. I retspraksis ses der talrige eksempler på anvendelse ved falsk legitimering til politiet, og i sager om falske anmeldelser af voldtægt. I praksis ses også at bestemmelsen anvendes til at kaste tvivl om en politiforretning, hvor en borger har udøvet vold mod politiet. Det er denne problematik, som er blevet analyseret i specialet.

En person der er tiltalt for at have begået vold mod en polititjenestemand kan påvirke straffesagens gang ved fremsætte en falsk anklage. Det kan ske ved at den tiltalte beskylder polititjenestemanden for overdreven magtanvendelse. Den pågældende polititjenestemand vil herefter ikke længere have vidnepligt henset til forbuddet mod selvinkriminering. En polititjenestemands vidneforklaring er som regel et centralt og ofte afgørende bevis. Bortfalder vidnepligten er det ensbetydende med, at straffesagen mod borgeren svækkes markant bevismæssigt. Det kan som yderste konsekvens betyde at anklagemyndigheden må påstå frifindelse af den tiltalte, jf. objektivitetsprincippet.

I den offentlige debat er anklagemyndigheden blevet kritiseret for at være tilbageholden med at rejse tiltale om falsk anklage i sager hvor en polititjenestemand har været anmeldt for sin adfærd eller et strafbart forhold, og hvor anmeldelsen efterfølgende har vist sig at være grundløs. I praksis fraråder en række politiforeninger, at deres medlemmer indgiver modanmeldelse. Det begrundes i at det er særdeles svært at bevise anmelderens forsæt til at ved anmeldelsen en uskyldig derved bliver sigtet eller undergivet strafferetlig retsfølge. Det kan indikere, at der stilles et meget højt beviskrav, før der rejses tiltale. Det kan endvidere konstateres, at den seneste trykte dom vedrørende falsk anklage mod en polititjenestemand er fra 2013.

På baggrund af den trykte retspraksis kan det konkluderes, at i langt de fleste sager er der tale om en meget omfattende bevisførelse. Bevisførelsen inkluderer ofte adskillige uafhængige vidner og dertil som regel ofte også en lægeundersøgelse af anmelder.

Til sammenligning kan det konstateres, at bevisførelsen i de øvrige § 164 domme ofte er mere blandet. Der er i retspraksis flere eksempler på tilsvarende bevistunge sager. Det drejer sig for eksempel om U.1969.438 H, hvor der i bevisførelsen indgik tekniske undersøgelser og flere sagkyndige erklæringer. Der er imidlertid også eksempler på domme, hvor bevisførelsen nærmer sig påstand mod påstand. I sager om overtrædelse af færdselsloven, hvor den sigtede benytter en andens legitimation, er det almindelig praksis, at polititjenestemandens vidneforklaring alene lægges til grund som tilstrækkeligt bevis til domsfældelse for falsk anklage. I de øvrige sager er retspraksis omfattende, og den seneste trykte dom er fra 2021.

En falsk anklage mod en polititjenestemand vil som regel føre til en klagesag eller efterforskning for et strafbart forhold. I begge tilfælde er det Den Uafhængige Politiklagemyndighed som

behandler anmeldelsen. På baggrund af hensynet til den enkelte polititjenestemands retssikkerhed stilles der et højt krav til bevisvurderingen i klagesagen.

I den administrative praksis er der flere eksempler på klagesager, som førte til en tiltalerejsning efter straffelovens § 164, stk. 1. Det sker typisk i forbindelse med at en særdeles grov anmeldelse afvises som grundløs. Der ses også eksempler på anmeldelser, som utvivlsomt er indgivet med henblik på at få en polititjenestemands vidneforklaring til at bortfalde i en relateret straffesag. Der er desuden sager, hvor anmelderen har realiseret de objektive og subjektive kriterier i straffelovens § 164, men hvor der ikke blev rejst tiltale for falsk anklage.

Det kan på baggrund af det forrige konkluderes, at der både i retspraksis og administrativ praksis er eksempler på at falske anmelder benyttes til at påvirke udfaldet af en relateret straffesag. På den baggrund er det nødvendigt at sikre den enkelte polititjenestemands retssikkerhed ved at straffelovens § 164 anvendes effektivt i praksis. Det er som tidligere beskrevet dog ikke altid tilfældet, og der er derfor behov for et opgør med tankegangen om at det ikke nytter noget at indgive en modanmeldelse. Der kan tilsvarende rejses spørgsmålstejn ved anklagemyndighedens tiltalepraksis. Det er klart, at der er tale om en svær balance mellem på den ene side at beskytte polititjenestemænd mod falsk anklage og samtidig ikke straffe borgere, som i god tro har indgivet en anmeldelse.

Det bør overvejes, hvordan begge af disse hensyn kan tilgodeses.

8. Perspektivering

På baggrund af det forrige kan det konkluderes at straffeloven § 164, stk. 1 i praksis anvendes sjældent i sager om falske anmeldelser mod polititjenestemænd. Det kan der, som tidligere beskrevet, være flere årsager til.

I dette afsnit behandles en række retspolitiske overvejelser. Jens Evald beskriver retspolitik som *udtalelser om retten, som den bør være (de lege ferenda) modsat om retten, som den er (de lege lata, gældende ret)*. Begrebet sigter særligt til den del af retsvidenskaben, som indeholder *argumentation for ændringer i retstilstanden og fremkommer med forslag til, hvad disse ændringer bør gå ud på*.¹³¹

8.1 Flere anmeldelser

En anmeldelse som har vist sig at være komplet grundløs bør give anledning til at overveje en modanmeldelse om falsk anklage. Det er imidlertid langt fra i alle tilfælde, hvor en polititjenestemand er blevet falsk anklaget, at der indgives en modanmeldelse. I praksis fraråder politiforeningerne ofte deres medlemmer at indgive en modanmeldelse. Det begrundes i at modanmeldelsen sjældent fører til domsfældelse, på grund af det høje beviskrav.¹³²

Det forhold, at der sjældent indgives modanmeldelser, er med til at forstærke problematikken. En anmeldelse er nødvendig for at starte efterforskning. Det er derfor nødvendigt, at der indgives flere modanmeldelser. Flere modanmeldelser kan endvidere være med til at skabe opmærksomhed om problemstillingen. På længere sigt kan modanmeldelserne være med til at sætte gang i retspraksis, hvilket kan føre til principielle domme på området.

Rigsadvokaten tilkendegav, i forbindelse med en klage over påtaleopgivelse i en sag om vold mod politiet »*at han er enig i vigtigheden af, at der som led i den kvalificerede beskyttelse af blandt andet polititjenestemænd rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 119, såfremt det må antages, at sagen kan føre til domfældelse*«. ¹³³ Det må kunne lægges til grund, at der er et tilsvarende behov for kvalificeret beskyttelse af polititjenestemænds retssikkerhed i forbindelse med falske anklager.

8.2 Kropskameraer

Modanmeldelsen mod en falsk anmeldelse bliver, som tidligere beskrevet, ofte opgivet på bevisets stilling, fordi det kan være vanskeligt at bevise gerningsmandens forsæt. Sagerne opstår ofte i forbindelse med en politiforretning, hvor kun anmelder og en polititjenestemand er til stede. Det er derfor ikke ualmindeligt at påstand står mod påstand. Et muligt løsningsforslag er derfor politiets anvendelse af kropskameraer.

¹³¹ Jens Evald, Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2020, s. 155

¹³² Dansk Politi 02/April 2021, s. 7 f

¹³³ Rigsadvokatens beretning 1999, s. 51

Rigspolitiet har i 2021 iværksat et pilotprojekt, hvor kropskameraer bliver monteret på politiets hjelme, veste og køretøjer. Projektet finder sted i politikredsene i Nordjylland, Østjylland, Fyn og Københavns Vestegn. Projektet har til formål at undersøge retningslinjer for politiets brug af videodokumentation og skal evalueres med henblik på de overordnede og etiske overvejelser ved brug af kropskameraer.

Politiets brug af kropskameraer er en oplagt løsning på den førnævnte problemstilling. Det er klart at en videooptagelse kan være et afgørende bevis i en sag om falsk anmeldelse. Det kan også tænkes, at projektet kan have en præventiv effekt på området. En falsk anmeldelse vil unægteligt virke mindre attraktivt, hvis anmelderen ved, at episoden er blevet optaget på kamera. På den måde kan projektet være med til at forbedre retssikkerheden for den individuelle polititjenestemand.

Projektet giver imidlertid også anledning til nogle retssikkerhedsmæssige bekymringer. Projektet kan anses som et indgreb i den personlige frihed både for borger og polititjenestemænd. Såfremt brugen af kropskameraer bliver udvidet til hele landet, vil der ske en forøgelse af den systematiske masseovervågning. Der er stor forskel på opsætning af statiske kameraer på udvalgte steder til brug for politiet. Kropskameraerne kan endvidere være med til at influere den måde borgeren interagerer med politiet. Det bør også overvejes i hvor lang tid optagelserne skal gemmes, og sikkerheden omkring opbevaringen.

Pilotprojektet har ikke givet anledning til ny lovgivning. Det er blevet vurderet, at projektet er indenfor rammerne af de databeskyttelsesretlige regler i retshåndhævelsesloven. En permanent national udrulning af kropskameraer må forudsætte en konkret lovgivning. I den forbindelse bør der ske en proportionalitetsafvejning og en vurdering af menneskeretlige problematikker, herunder særligt retten til privatliv i EMRK-artikel 8.

I Politiret bemærker Ib Henricson at polititjenestemanden i forvejen befinder sig i et belastende arbejdsmiljø og at *»hertil kommer, at politimanden ofte i de mest belastende situationer, hvor han bekæmper urolighed, konstant er overvåget af mediernes tv- og videokameraer eller borgernes mobiltelefoner med indbygget kamera, hvad der principielt ikke er noget at indvende mod, men ikke desto mindre af den enkelte betjent opleves som et yderligere psykologisk pres, da han aldrig kan vide sig sikker mod at blive gengivet – ofte i knippelsvingende, sekundredigerede sekvenser, i den bedste sendetid, uden at "klippet" yder situationen fuld retfærdighed«.*¹³⁴

Forsøgsordningen Borgerforslag muliggør, at borgere med stemmeret til Danmarks lovgivende forsamling, kan fremsætte og støtte borgerforslag med henblik på at få dem drøftet og stemt på i Folketinget. Et borgerforslag kan fremsættes som beslutningsforslag i Folketinget, hvis det har fået 50.000 støttetilkendegivelser inden for 180 dage fra offentliggørelsen. En ordning med kropskamera på polititjenestemænd er i flere tilfælde forsøgt fremlagt ved hjælp af denne forsøgsordning. Det har imidlertid ikke været muligt at opnå de påkrævede 50.000 støttetilkendegivelser.

¹³⁴ Ib Henricson, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016, s. 93

Borgerforslagene, som enhver stemmeberettiget kan fremsætte, peger blandet andet på behovet for at sikre gennemsigtigheden i politiets arbejde og forbedre retssikkerheden i Danmark. I et af borgerforslagene fremhæves det at hensigten er at sikre borgernes rettigheder i mødet med politiet, og at borger er dårligt stillet, hvis der ønskes at klage over politiets opførsel, hvilket underbygges af den lave grad af medhold i klagesager over politiet hos Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Politiets brug af markeringsnummer på politiuniformen var en tilsvarende problematik, men mindre indgribende for den individuelle polititjenestemand.

8.3 Øget opmærksomhed

Den beskrevne problematik er, som tidligere nævnt, ikke behandlet i større grad i hverken den juridiske litteratur eller den offentlige debat. Det bør i den henseende bemærkes, at problematikken blev behandlet sporadisk i Rigsadvokatens årlige beretninger fra 1996 til 2011. Rigsadvokatens beretninger om behandling af klager over politiet ophørte med at blive udgivet i 2011. På det tidspunkt blev den nuværende politiklageordning introduceret, og Den Uafhængige Politiklagemyndighed begyndte at udgive en tilsvarende årsberetning.

I Rigsadvokatens beretninger var der årlige afsnit om grundløse klager og anmeldelser. De afsnit har særlig relevans for problematikken om straffelovens § 164 fordi de på grund af klagens natur ligger op til en vurdering om der skal indgives en modanmeldelse for falsk anklage. I beretningerne blev der desuden skrevet om særlige temaer som for eksempel prioriteringen af straffesager og klagesager, og parternes adgang til advokatbeskikkelse.

Problematikken om falsk anklage mod polititjenestemænd er ikke blevet behandlet i Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsrapporter. Det kan der være flere årsager til. Det er tidligere beskrevet, at i den tidligere politiklageordning var efterforskning og påtalemyndigheden samlet i en enhed hos statsadvokaterne. Den Uafhængige Politiklagemyndighed har ikke påtalemyndighed, og det kan være grunden til, at problematikken om falsk anklage ikke behandles i årsrapporterne, eftersom at problematikken er direkte forbundet med påtalemyndigheden.

Den Uafhængige Politiklagemyndighed er ikke en del af Anklagemyndigheden. Det har netop været formålet med den nye politiklageordning at adskille politiklagemyndigheden fra politi og Anklagemyndighed. På den måde har Politiklagemyndigheden mere karakter af en administrativ myndighed. Det er derfor ikke med sikkerhed muligt at kritisere Den Uafhængige Politiklagemyndighed for ikke at behandle problematikken i årsrapporterne. Der kan dog argumenteres for, at på grund af at Rigsadvokaten ikke længere udgiver årlige beretninger om behandlingen af klager over politiet, er det Politiklagemyndigheden som er den mest oplagte kandidat til at forsætte med at beskrive problematikken, eventuelt som et tema.

Det kan desuden bemærkes, at Rigsadvokatmeddelelsen om falsk anklage og falske strafafsonere senest revideret den 1. juli 2016 og er en af mindst detaljerede.

8.4 Status ultimo november 2021

I skrivende stund verserer en klagesag hos Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Klagen tager udgangspunkt i en episode, hvor klager anmeldte to polititjenestemænd for at have udøvet vold mod klager. De to polititjenestemænd skulle desuden have anvendt racistiske udtryk. Østjyllands Politiforening har opfordret de to polititjenestemænd, til at gå videre med sagen. Det indebærer, at når klagen er færdigbehandlet hos Den Uafhængige Politiklagemyndighed, opfordres der til at polititjenestemændene indgiver en modanmeldelse for falsk anklage. Østjyllands Politiforening håber at sagen kan blive principiel, og være med til at italesætte problemstillingen. Sydsjællands- og Lolland-Falsters Politiforening behandler en lignende sag.¹³⁵

Den konkrete sag fra Østjylland er ultimo november 2021 ikke færdigbehandlet hos domstolene.

¹³⁵ Dansk Politi 02/April 2021 s. 8

9. Litteraturliste

Bøger

Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018

Zahle, Henrik, Bevisret. Oversigt, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 1994

Baumbach, Trine, Strafferet og menneskeret, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2014

Elo Rytter, Jens, Individets grundlæggende rettigheder, 4. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2021

Toftegaard Nielsen, Gorm, Thomas Elholm og Morten Niels Jakobsen, Kommenteret straffelov speciel del, 11. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2017

Waaben, Knud og Bo Langsted, Lars, Strafferettens specielle del, 6. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2016

Henricson, Ib, Politiret, 6. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2016

Henricson, Ib, Politiret, 4. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2007

Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2017

Rørdam, Thomas, Forsvareren, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S København, 2012

Smith, Eva, Vidnebeviset, G.E.C Gad København, 1986

Fogtdal, Hans og Hjortenberget, Jesper, Politiklageordningen, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2012

Evald, Jens, Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2020

Lovgivning

Straffeloven, lovbekendtgørelse 2021-09-20 nr. 1851

Forvaltningsloven, lovbekendtgørelse 2014-04-22 nr. 433

Retsplejeloven, lovbekendtgørelse 2021-09-15 nr. 1835

Retssikkerhedsloven, lovbekendtgørelse 2019-11-12 nr. 1121 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter

Politielloven, Lovbekendtgørelse 2019-11-29 nr. 1270 om politiets virksomhed

Lov 2010-04-21 nr. 404 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love

Lov 1967-06-09 nr. 248 om ændringer i borgerlig straffelov

Forslag til Lov om ændringer i borgerlig straffelov, L 124, 28. februar 1967

Rigspolitichefens kundgørelse I nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Retspraksis

U.1965.662 H

U.1969.438 H

U.1978.233 Ø

U.1982.1059/1 Ø

U.1993.412/2 Ø

U.1994.501/1 Ø

U.1994.566 V

U.2004.690 Ø

TfK2006.217/2

TfK2006.365

TfK2006.532

TfK2007.28

TfK2009.89/2

TfK2011.204

U.2011.2510 H

TfK.2013.1

TfK2014.378

TfK.2014.444

TfK2014.718

U.2019.2891 Ø

TfK2020.67

TfK2020.178

TfK.2020.951/2

Case of M.F. v. Hungary (Application no. 45855/12)

Case of Klouvi v. France (Application no. 30754/03)

Case of Brandstetter v. Austria (Application no. 11170/84)

Case of Bezmyanny v. Russia (Application no. 10941/03)

Administrativ praksis

Den Uafhængige Politiklagemyndighed årsberetning 2020

Rigsadvokatens beretning 1996

Rigsadvokatens beretning 1997

Rigsadvokatens beretning 1999

Rigsadvokatens beretning 2000

Rigsadvokatens beretning 2001

Rigsadvokatens beretning 2002

Rigsadvokatens beretning 2003

Rigsadvokatens beretning 2004

Rigsadvokatens beretning 2005

Rigsadvokatens beretning 2006

Rigsadvokatens beretning 2007

Rigsadvokatens beretning 2008-2009

Rigsadvokatens beretning 2010-2011

FOB.2001.147

SA6-2006-321-0280

SA2-2007-321-0006 og RA-2008-321-0030

SA1-97-321-0301 og K 173/97

SA4-99-6206-0098 og 511/99

SA2-2003-321-0100

SA5-96-321-0036

SA1-99-321-0608 og 453/99

SA1-99-321-0600

SA5-96-44-0030

SA2-99-321-0317 og K 487/99

K 28/96

SA1-98-321-0475

SA6-2003-321-0026

SA2-99-321-0317 og K 487/99

SA4-00-6206-0013 og 459/00

SA2-97-321-0190 og K 196/97

SA2-97-321-0206 og K 229/98

SA1-99-44-0336 og K 627/00

SA3-98-44-0153

SA1-00-321-0908 og K 742/2001

SA2-97-44-0183

Forarbejder

Betænkning om behandling af klager over politiet nr. 1507/2009

Andet

Dansk Politi 02/April 2001

